

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Szemmel tartanak!

Egy megszállott területről néhány napra Csonka-Magyarországra jött úriember, a magyar csendőrségnek régi, igaz barátja és tisztelője beszélt:

„Nem lehet leírni azt az érzést, amellyel mi idegen járomba került magyarok, Csonka-Magyarország területére lépünk. Amint a vonat a magyar „határ” felé közeledik, nem is titkolható izgalom vesz erőt minden magyar emberen; rohanni, vágatni szeretne, hogy mielőbb reáléphessen arra a földre, amelyen már szabad magyarul beszélnie, amelyen szabad, magyar levegőt szívhát, s amelyen újra viszontláthatja a száműzött magyar trikolort. És mikor a „határállomáson” kilépünk a vonatból, fürkésző tekintetünk, vágyakozó magyar lelkünk máris türelmetlenül keresi — a magyar csendőrt. A komoly, délceg magyar csendőrt, akire mindig olyan büszkék voltunk, az acélfényű, lengő kakastollat, amely a boldog időkben mireánk is vigyázott, s amelyet éjszakákon, titokban most is visszasírnánk. A magyar csendőr nekünk ma is szimbólum, a magyarságnak, a magyar államnak és a magyar törvénynek élő szimbóluma: azért szokik könny a szemünkbe, mikor az első magyar csendőrt meglátjuk, azért szeretnők összecsókolni azt a napbarnította, kemény magyart, aki ebben a nekünk oly kedves egyenruhában legelsőnek kerül az utunkba.

Most is őt kerestük. Ott állott az állomás kijáratánál, komolyan, katonásan, délcegen, mint egy szobor. Ruházatán, fegyverzetén gyönyörű tisztaság ragyogott; egész lényén és magatartásán valami csodálatos, öntudatos és mégis természetes méltóság ömlött végig, amely önkéntelen tiszteletet ébresztett mindnyájunkban iránta és a magyar csendőrség iránt. És milyen jól esett látnunk azt az udvarias készséget, amellyel ez a csendőr a hozzá fordulókat útbaigazította. Szívünk felujjongott. Ez, ez a magyar csendőr! Ilyennek láttuk mi is hét hosszú esztendővel ezelőtt, ilyennek vártuk, ilyennek akartuk látni ma is.

Azután jött a másik, a harmadik. Mintha édes testvérek lettek volna, egy gondos anyának szerető kézzel ápolt gyermekei. Rend és tisztaság csillogott le róluk; fürkésző tekintetük az utazó közönség soraiba furakodott, látszott rajtuk, hogy szolgálatukat ambícióval, lelkiismeretesen teljesítik, de

hiányzott róluk az a fontoskodó nagyképűség, az a bántó gőg és durva fölényeskedés, amellyel odaát a mi idegen csendőrségünk az életünket megkeseríti.

A formaságok elintézése után tovább indultunk, most már magyar vonaton. Vonatunk zakatolva száguldott a rónaságon át s mi úgy éreztük, mintha egy mesebeli új világba kerültünk volna s beleringattuk magunkat a boldog illúzióba, hogy az a másik, szomorú világ odaát nem volt egyéb, mint egy rossz álom.

A kisebb-nagyobb állomásokat gyorsan hagyjuk magunk mögött, itt-ott megáll a vonat néhány percre, hogy kifújja magát s aztán ujult erővel vágatson velünk tovább. Az állomásokon itt is, ott is feltűnik a lengő kakastoll, egyik szakasztott mása a másiknak, mindenik csendőr olyan, mint a legelső, kemény vigyázzban állanak, míg a vonat végigvonul előttük, s én nem győzök bennük gyönyörködni.

A vonat újra lassít, új állomás következik. Nem nagy, mert alig egy néhány üres vasúti kocsi és egy kis raktárpépület szalad el mellettünk és már itt is van az állomás. A tisztelgő „forgalmistán” és a hátán kis póstaszákot vivő póstaküldöncön kívül alig van utas, hat-hét ember szalad a hátsó kocsi felé, ugyanannyi pedig a korlátnak dőlve, egykedvűen nézi az ablakokon kinéző utasokat. Az én kocsim épen az állomás bejáratával szemben állott meg. Egyszerre úgy éreztem, mintha arcultottak volna. A bejáraton nagy sebbel-lobbal bejött egy csendőr. Inkább futott, mint jött, látszott rajta, hogy siet, mert elkésett. Mikor beért a perrenra a vonat elé, megállott egy pillanatig, aztán fegyvere szíjját eleresztve nadrágja zsebéből hatalmas zsebkendőt vett elő s kalapját fején hátraesapva, izzadt homlokát kezdte törölgetni. Végignézttem rajta. Cipője sáros, ruházata szemmel láthatólag keféletlen és rendetlenül felöltött volt, borotválatlan arcán visszataszító unottság és kedvetlenség ömlött végig, puskája előreleendülve ödöngött a vállán s állsij nélküli kalapja a fejtetejére volt dobva. Miután minket egyszer végignézett, visszafordult az állomás épülete felé s a korláton belül egy ismerősre találva hozzám, kezét fogott és élénk beszélgetésbe bocsátkozott vele, mintha nem is volna vonat a világon.

Elfordítottam a fejemet, hogy ne lássam tovább. A vonat elindult, én pedig fájo lélekkel tűnődtem magamban azon, hogy miért van ilyen magyar csendőr is a világon? Miért kell egy embernek lerombolnia minden tekintélyt és tiszteletet, amit a másik tiz megszerzett?

Ezeket mondotta az illető úriember, testületünk igaz, őszinte barátja.

A gázharc multja, jelenje és jövője.

Irta: KOVÁTS GYULA ny. vk. őrnagy.

A világháború folyamán rohamosan fejlődött technika számtalan új fegyvert állított a hadviselés szolgálatába. De ezek közül egyik sem okozott olyan izgalmat és talán egyik sem nyer a jövőben olyan fontosságot, mint a gáz.

Alig tíz éve, hogy a németek az első gáztámadást kieszelték és végrehajtották, minden várakozást felülmúló eredménnyel. Az ellenség a rendkívül nagy hatást, hogy úgymondjam a saját bőrén érezte; ezért, és tudva, hogy a gázháborúhoz fejlett vegyi ipar kell, ezen a téren pedig nem bír a németekkel versenyezni, "az ellenség telekürtölte a világot azzal, hogy a gáz embertelen, kegyetlen fegyver, melynek használata nem méltó civilizált népekhez. Mindez azonban nem akadályozta a franciákat abban, hogy a német gáztámadásra, mihelyt lehetett, hatékonyabb gázzal feleljenek. Így folyt a versengés tovább; de bármit eszelt is ki az ellenség, az kétségtelen, hogy ezen a téren a világháború végéig a németek maradtak felül.

Igy érthető, hogy a győztes államok a legyőzöttekre erőszakolt „békeszerződés”-ekben a harcigáz használatát eltiltották. De fejesóválással fogadjuk azt a rendelkezést, hogy a legyőzötteknek a gázvédelemre sem szabad előkészületeket tenniük. A győztes nagyhatalmak — Amerika, Anglia, Japán, Francia- és Olaszország — a washingtoni leszerelési konferencián 1922. év január havában megegyeztek abban, hogy a jövő háborúban senkinek sem szabad harcigázt használnia; de vajjon ki tudja ezt tényleg megakadályozni? Egyelőre az a helyzet, hogy rajtunk kívül talán minden állam titokban lázasan dolgozik új gázok feltalálásán és új szerkezetek kieszelésén, mellyel azokat a leghatásosabban tudja a jövő háborúban felhasználni. Kapóra jött tehát egy mostanában megjelent német

könyv,* mely minket német alapossággal tájékoztat a gázharc multjáról, jelenéről és várható jövőjéről.

A franciák a Port Arthur elfoglalásánál szerzett japán tapasztalatokat kihasználva, már a világháború előtt felszerelték utászaiat kézi- és fegyvergránátokkal, melyek a szemre, orra és szájra igen izgatón ható gázzal voltak töltve. A németek is már a világháború első hónapjaiban lőttek tüzéségükkel olyan gránátokat, melyekben a robbanó töltet hasonló hatású vegyszerekkel volt keverve. De mindez, bár eléggé hatásos volt, csak az első lépéseket jelentette a gázharc terén.

Az első nagy gáztámadást a németek intézték 1915. április 22-én Yperen-nél az ellenséges állásnak egy olyan szakasza ellen, melyet angolok, franciák és belgák tartottak megszállva. A németek több éjszakai rendkívül fárasztó munkával a legelső lövészárokból 6 km szélességben 6000 acélpalackot építettek be, melyek sűrített gázzal voltak töltve. A gáz kibocsátásával várni kellett napokig, míg végre megfelelő erős szél fújt az ellenséges állások felé, hogy a keletkező gázfelhőket odavigye. Így a tervezett támadást egy német szökevény az angoloknak napokkal előbb elárulta, de azok annyira nem vették komolyan, hogy saját első árkukban nagy táblákat tettek ki gúnyolódó felírásokkal: „Sokáig várhattok a kedvező szélre”. Annál nagyobb volt azután a hatás, mikor április 22-én az esti órákban 6 km széles, eleinte embermagasságú, később folyton növekedő gázfelhő gomolygott perceként 150–200 m sebességgel az állások felé. Mindenki menekült amerre tudott, de hasztalan. 15000 embert mérgezett meg a gáz, ebből 5000 embert halálosan; pedig távolról sem volt olyan hatékony, mint amilyent később használtak. Maguk a németek sem vártak ilyen nagy eredményt. Bár a gázfelhő mögött támadásra indultak és majdnem minden veszteség nélkül 2500 foglyot ejtettek 50 löveggel; ha tudták volna, hogy az

* Dr. R. Hanslion und Fr. Bergendorff, Der chemische Krieg. Berlin 1925. E. S. Mittler u. Sohn.

Hangok az éjszakában.

Pusztán, lobogó pásztortűz megett
Két báránybőrsüveg beszélgetett . . .
Az egyik alatt galambfehér üstök,
A másik alatt kondor, fekete,
Az higgadt, komoly, mint római püspök,
Ez pogánykor késő költészete . . .

Szólt az öreg: „Nézz szét jól, Öcsém!
Ameddig ellátsz, csak addig miénk!
Északról a cseh, keletről meg délről
Az oláh, a szerb vigyorog felénk . . .
A hegyet-völgyet, a bányát, az erdőt,
Mig marakodtunk, kilopták alólunk,
Már csak ez a sík, ameddig ellátunk,
Az lesz anyánk, az gondoskodik rólunk!”

— Szólt a fiatal: „Kelmednek lehet
Hogy csak a pusztán az édes szülője . . .
Az én szemem erősebb, messzebb látok!
Köröskörül a Kárpátok hegyébe!
Látom a völgyet és látom a bányát,
Látom az erdőt sok tengernyi fával,
Még többet is: a holnapot is látom!
Az én szemem nem éri be a mával!

Meglátja csak: ha a Kárpátok völgye
Sok rabmagyar könnyével megtelik,
És lefolyik sok eltaposott sirba
Porló vitézek szívgyökeréig:
Megrendül a hegy, megindul az erdő,
Fauverre kapnak elhullt daliák,
A sárgaranyat a bányák kihányja
És születik — egy szebb magyar világ!”

. . . Az ég lobogó csillagtáborával
Hunyorgatott a két pogány felett,
Az öregebb a földi avart nézte,
Az ifjabbik a tündöklő eget . . .
. . . A tűz kihunyt . . . egy-egy föllobbanása
Besugároz két csöndes alakot,
Mindig . . . mindig sötétebb lett körülük
És — mindkettő egyről álmodott! . . .

Dr. Székely (Nuszbek) Sándor.

A rózsaszín álarc.

Irta: BARÉNYI FERENC.

(6. folytatás.)

VIII.

A következő napok a lefolytatott vizsgálat jegyében gyorsan peregtek le és Varsa őrmesternek minden idejét lekötötték. Lehangozta, hogy a legalaposabban megejtett nyomozás sem tudta Onuc titokzatos szavait megvilágítani. Agyába annyira beleette magát a gyanú, hogy folyton e kérdésen jártatta az esztét, dacára, hogy a vizsgálóbíró is azt mondta, hogy egészen jelentéktelen szavak voltak, amit Onuc mondott. Hátha csak az ő saját belső életében volt jelentőségük és semmi egyéb más vonatkozásuk nem volt.

Amint Varsa őrmester a vizsgálat elmaradt irodai teendőit elvégezte és az íróasztalt elrendezte, kinyitotta az ablakot, hogy friss levegőt szívjon. Amint az ablakon kihajolt, Bálint Valériát látta meg. Észrevétlen vissza akart vonulni, de Valéria rögtön megszólította:

— „Jó estét! Csak nem előlem akar megint elbujni?”

ellenséges állás 6–8 km. szélességben üres és megfelelő erőket tartottak volna készenlétben, az így keletkezett résen, egy amerikai tábornok véleménye szerint, egész hadtestekkel átmenetelhettek volna, minden ellenséges ellenhatás nélkül.

A következő időkben ezt az úgynevezett „fűvő” gáztámadást a hadviselő felek gyakran megismétlik; eleinte csak a németek és szövetségeseik, később 1915 szeptembertől kezdve az angolok is, majd 1916 februártól kezdve a franciák, elkészve, mert nem bírtak eleendő gázt előállítani.

Később a franciák kezdeményezésére sokkal erősebb mérgező hatású gázok használatára tértek át, de ott, ahol már a kellő védekezés a gáz ellen meghonosult, folyton csökkenő eredménnyel.

Az osztrák-magyar hadsereg egyetlen nagyobb szabású gáztámadása, (melynél jelen voltam) a VII. hadtest fűvőtámadása az olaszok ellen a Karsztón 1916 jun. 28-án is csak részben sikerült, bár az olasz csapatok nagyon gyengén voltak még akkoriban gázvédelemre megszervezve és felszerelve. A rendkívül mérges gázzal töltött palackok 6 km. szélességben voltak beépítve és pedig 2 km-es szakaszban a S. Michele–S. Martino hegygerincen az állások elgázosítására, míg az Isonzó völgyében 4 km. széles szakaszból az ott állásban lévő olasz tüzérseget akarták elgázosítani. Teljesen felkészülve, napokig vártunk türelmetlenül a kedvező szélre. Junius 27-én délután az ellenség heves tűz alá vette gázpalackokkal megtömött állásainkat; a tűz este felé pergőtűzzé fokozódott. Nagyon gyenge szél fújt az olaszok felé, de reggelre mégis végre kellett hajtani a gáztámadást, nehogy a szétlőtt palackokból a gáz saját csapatainkat veszélyeztesse. De az Isonzó-völgyben a gáztámadás elmaradt, mert a túl gyenge bizonytalan szélben a gáz könnyen saját csapatainkra, ott különösen nagy számban elhelyezett intézeteinkre és vonatainkra csaphatott volna vissza. Így az olasz tüzérseget semmi sem akadályozta abban, hogy a magaslaton a gázfelhőt követő támadó csapa-

tainkra teljes erővel ráfeküdjön. Hozzá járult még, hogy az erősen taglalt magaslatról a gáz a vízmosásokon át a lejtőn legomolygott; a magasabb helyeket körül folyva. Az így keletkezett gázmentes szigetekre menekült a megszálló olaszok zöme, onnan heves tűzzel fogadva támadó csapatainkat. A támadás az olaszokra nézve érzékeny veszteséggel járt, de kevés eredménnyel. Csak hónapok múlva tudtuk meg, hogy az olaszok állítólag 10.000 embert veszítettek.

A következő időkben a kezdeményezést a franciák ragadták magukhoz és pedig a *tüzérségi gázlövés kifejlesztésével*. Eddig a hadviselő felek a gránátokban inkább csak izgató, mint mérgező hatású gázanyagokat használtak, azokat is aránylag kis mennyiségben a gránát robbanását előidéző töltetbe keverve. 1916 február 21-én a Verdun körüli harcokban használnak a franciák először *kifejezett gázgránátot*; olyan gránátot, amely erős méreggel van töltve, nem robban. A gránátban lévő kis robbanó töltet csak arra való, hogy a gránáthüvelyt megnyissa; a gránát heves mozgása elég arra, hogy a gázanyagot szétszórja. A franciák rendkívül ügyesen leplezték ennek az új fegyvernek a használatát. Eleinte csak éjjel lötték a gázgránátot, egyszerre a rendes gránátokkal, melyeknek heves robbanásában nem lehetett meghallani a gázgránát tompa dörrenését. Azonkívül csak izgató gázzal töltött gránátokat is lötték ki közbe-közbe, úgy, hogy a németek csak súlyos veszteségek árán szokták meg a már meglevő, teljesen védő gázálarc használatát.

Időközben azonban a *gáztámadás* fejlődésével a *gázvédelem* is lépést tartott. Az eddig használt gázok, akár fűvő eljárással, akár gázgránátban alkalmazva, úgy izgató, mint hevesen mérgező hatásukkal az emberi szervezetnek az arcon elhelyezett részeit támadták meg. A szemet és légzőszerveket bántják az izgató szerek, a légzőszerveken át hatol be a szervezetbe a gyorsan ölé méreg. A védekezésnek tehát csak az emberi test egy aránytalanul kis részére, az arca kellett kiterjednie. Erre a célra szolgált a *gázálarc*, amelyben

— „Nem, kezét csókolom. De nem is vettem észre, úgyszólván ki sem néztem, csak felnyitottam az ablakot.”

— „Úgy örvendek, hogy láthatom. Olyan régóta keresem.”

— „Az elveszett karperec és dekli? Sajnos, még nem került meg. Most közbejött más nyomozás miatt pár napig nem tudunk vele foglalkozni. De holnap megint előszedjük ezt az ügyet és ha csak lehet, előkerítjük.”

— „Nem fontos. Nem azért jöttem. Látni akartam, hogy van. Hiszen olyan rémhírek jártak magáról, hogy már szinte borzadtam. Nagyon aggódtam...”

— „Ugyan? Kiért?”

— „Magáért...”

— „Nem hiszem.”

— „Jöjjön ki sétálni, kíséren haza... Nem jön?”

— „Nem.”

Hirtelenül, szinte minden meggondolás nélkül mondta ki. Talán nagyon nyersen is, mert a szép hölgy bosszusan és gyorsan megfordulva elment. Pillanatig utána nézett és aztán gyorsan kardot kötött. Sietett ki utána.

Lelkében egyszerre megfordult minden. Az ösztönös tartózkodást lobogó vágy váltotta fel, mely vitte, ellenállhatatlanul sodorta Bálint Valéria után.

Amint kijött, oly távol volt már, hogy nem is látta. Ösztönszerűen a villasor felé vette útját, hátha ott elérhetné, mielőtt belépne a kapun. Mert mégis nem mehetne be utána. Mit mondhatna, hogy miért jött? Ki is utasíthatná. Hiszen mennyire megbántatta udvariatságával.

A faszor egyik kanyarulata után örvendve pillantotta meg a nyulánk női alakot. Úgy látszott, mintha már nem sietne annyira. Meggyorsította lépteit és mind erősebben dobogott a szíve, amint csökkent a távolság közöttük. Azon gondolkodott, hogy mit is mondjon, hogy jóvá tegye a hibáját, de úgy, hogy ne váljék nevetségessé.

— „Bocsánatot kell kérem” szölt, amint elérte Bálint Valériát, ki különös tekintettel nézett rá, úgy hogy szinte zavarba hozta Varsa Sándort.

— „Bocsásson meg, kérem, a talán udvariatságtalan hangzott szavamért, de én nem úgy értettem, mintha ezen rámnézve oly kellemes felszólítását visszautasítottam volna. Ellenkezőleg. De meg sem várta, hogy befejezzem a megkezdett mondatot s elment. Azt akartam mondani, hogy nem mehetek még...”

— „Hátha megvártam volna?”

— „Nem akartam megvárakoztatni...”

— „Ha vártam volna, jött volna?”

— „Igen.”

— „Igazán?”

— „Feltétlenül.”

Felvidulva, békülésre nyujtotta kezét. „Jó, akkor megbocsátok.”

Varsa örmester lehajolt és megcsókolta a kis fehér kezét, melynek olyan kábító finom illata volt, hogy szinte megrészegett tőle.

„Annál szívesebben bocsátok meg, mert igazán nagyon fájt volna, hogy közénk valami félreértés ferközzék. Rosszul esett volna ez a nyers elutasítás, mert hiszen oly örömmel siettem magát üdvözölni, hogy szerencsésen megmenekült. Úgy örültem, hogy nem esett baja. Látta, a maltaor milyen hetykén vette,

kétféle rendszert különböztethetünk meg. Az egyik beengedi a külső levegőt az álarcon át a szervezetbe, de a benne levő fertőző gázokat vagy kiszűri, vagy megfelelő vegyi szerekkel semlegesíti. A másik be sem engedi az álarca alá a megfertőzött levegőt, hanem egy kis tartályban sűrített oxigént tartalmaz, a levegő éltető elemét; mely, anélkül, hogy a fertőző levegővel érintkezhetne, lélegzés útján jut el a tüdőbe.

A vegyi betétes álarca csak olyan gáz ellen véd, amelynek vegyi összetétele ismeretes, amely ellen tehát az álarca vegyi betéte hatékony. A vegyi betét huzamosabb ideig nem merül ki, tehát ritkán kell kicserélni. Ezzel ellentétben a lélegző készülék bármely gáz ellen véd, de csak addig, amíg a tartályból ki nem fogy a sűrített oxigén. Az oxigéntartályt tehát gyakrabban kell kicserélni. Mindkét eszköz csak akkor használható, ha meg van teremtve a legszigorúbb gázfegyelem. Tábori időjelző állomások jelentik, ha fűvótámadásra az időjárás alkalmas. Mihelyt gázveszély fenyeget, az állandóan kéznél tartott gázálarcok riadójelre felveendők. Így a későbbi idők folyamán, ahol a gázfegyelem megvolt, az eddig ismert legveszélyesebb gázok is aránytalanul csekély veszteséget okoztak.

A következő lényeges újítással az angolok léptek fel. Gázzal töltött kez- és fegyvergránátokat már a világháború előtt használtak. Aknavetőből is már 1915. kezdetén dobtak gázzal töltött aknát. Ez az eljárás a nehezebb aknától és a kisebb lőtávolságtól eltekintve, ugyanaz, mint a tűzérség gázlövése. Egészen más úton haladt Livens gázvetője. A készülék síma vascső, alsó végén lezárva, ferdén olyan szög alatt a földbe beásva, amely a lőtávnak, (1–2 km) megfelelt. A csőből egyszerű aknákat vetettek ki hatékony gázzal töltve. Támadásra több száz, esetleg több ezer gázvetőt építettek be. Az összes vetők lövő töltetét villamos árammal, egy pillanatban egyszerre gyújtották, rendszerint éjjel. A megtámadott fél figyelője ilyenkor az erős robbanás zajára, melyet az összes gázvetők egyidejű elsütése okozott, egyszerre lángba borulni látta az ellenséges állásokat

mikor mondtam, hogy milyen veszedelmes a maga pályája.

— „Különösen, ha összeesküsznek ellenem“ — felelte Varsa őrmester az agyára tóduló sötét gondolatok hatása alatt.

— „Összeesküdtek maga ellen?“ — kérdezte élénken Bálint Valéria.

Varsa Sándor válasz helyett kérdéssel felelt.

— „Ismerte Onucot?“

— „Onucot? Ki az?“

— „Onucot, a vadorzót.“

— „Vadorzót?“

— „A vadorzót, aki reám lőtt.“

— „Aki magára lőtt? A maga merénylőjét?“

— „Azt.“

— „Nem ismertem.“

— „Nem látta, nem is hallott róla?“ Kérdezte szinte vallató modorban Varsa és gyanakodó, kutató tekintetével mélyen szántott a Bálint Valéria szemében. De ez a szép kék szem, mint a kristálytisztapatakvíz fölött viruló nefelejts, kék lett és mosolygott ártatlanul; fényes kék tükrét leheletnyi folt sem felhőzte.

— „Hallottam róla, akkor, amikor elterjedt a híre ennek az orvtámadásnak, melynek maga majdnem áldozatul esett. Milyen szerencse! Úgy áldottam az Istent érte, amikor megtudtam, hogy maga szerencsésen megmenekedett.“

Gyönyörű kék szeme most olyan őszinte, melegséggel nézett fel Varsára, hogy az a lelkébe férközött gyanút pirulva vetette ki a szívéből. Annyira meghatódott, hogy szólni sem tudott. Közben a Herkules villához értek és a villa előtti padra leültek.

és még mielőtt ideje lett volna a saját csapatokat felriasztani, már beérkeztek az ellenséges aknák olyan sűrű tömegben, hogy a pillanatok alatt teremtett rendkívül sűrű gázfelhőben, még az idejekorán felvett gázálarca is gyakran felmondta a szolgálatot.

Az angolok a gázvetőt már 1916 szeptemberében alkalmazták, de első tömegtámadásukat 1917 április 4-én hajtották végre az Arras melletti német állásokra. A legnagyobb angol gázvetőtámadásnál 1918 március 31-én a Lens melletti német állásokra már több mint 3700 gázvető volt beépítve, azonkívül 920 aknavető. Az eredmény megfelelő nagy lehetett, de a németek veszteségeik számát titkolják.

Időközben természetesen egyik hadviselő fél sem akart ennek a rendkívül hatékony új fegyvernek a használatában lemaradni. Hogy a németek milyen eredménnyel utánozták az angol találmányt, arra példa egy gázvetőtámadásuk, melyet a *tolmeini áttörésnél* 1917 október 24-én hajtottak végre. Flitsch mellett egy olasz zászlóalj olyan ügyesen fészkelte be magát vízmosásokba és kavernákba, hogy tűzérségi tűzzel sem lehetett hozzáférközni. A zászlóaljat mégis le kellett küzdeni; mert különben a saját támadásra oldalozó helyzete miatt nagyon kellemetlen lehetett volna. Ezért a vezetőség gázvetőtámadást rendelt el. Október 24-én hajnali 2 órakor először egyszerre 900 gázvetőaknát, rögtön utána 270–270 robbanóaknát dobtak a zászlóalj állásaira. Az eredmény minden várakozást felülmutatott. Előre tapogatózó járőreink a 600 főből álló zászlóaljat, — részben feltett álarccal — lovastól és kutyástól holtan találták a helyszínen.

A gázvetők sikeres alkalmazása teljesen kiszorította a fűvótámadást, melynek eredményét lényegesen felülmutatja. Így a németek 1917 január 31-én a Champagneban fújtak utoljára gázt; az igaz, hogy — végén csattan az ostor — a franciák szerint ez a támadás volt a legerősebb és legfélelmetesebb. A gáz még 15 km-re az arevonat mögött is ölt, 22 km-re még érezhető volt. A rendkívül fejlett gázvédelem dacára a francia meg-

— „Régi haragosa lehetett az magának. Nem bántotta soha?“

— „Nem bántottam. Többször feljelentettem vadászati kihágásért, meg apróbb tolvajlásokért.“

— Ki tudja, mióta lesett az már magára!? Egészen beleborzadok. Látta milyen folytonos életveszedelemben van. Mit szólna most a kis nővérkéje? A maga kis Valikája?“

— „Mit szólna?“ Mondta szinte magának Varsa Sándor és elgondolkodott.

— „Azt mondaná, hogy óvja meg a jó Isten minden veszedelemtől, mert nemcsak magának, de neki is drága a maga élete.“

Varsa felnézett szomorúan.

— „Igen, talán azt mondaná. Hiszen ő szeretett, ő volt az egyetlen, aki szeretett. De hát ez régen volt, gyermekálmom — mely akkor szakadt meg, amikor a legszebb volt. Mese, amelynek nincs folytatása.“

— „Hátha lesz.“

— „Hogy érti ezt?“

— „Hát úgy, hogy — hátha egyszer találkozik a maga kis Valikájával. Nem gondolt erre soha, hogy egyszerre megelevenedik az álmokép és maga előtt van az elveszettnek hitt kis Valika. Persze, hogy már nem kicsi. Hiszen azóta annyi év telt el. Megnöhetett. Megnőtt, felserdült. Nem gondolt rá, hogy milyen lehet most a maga Valikája?“

— „De, nagyon sokat gondoltam rá. Mindig úgy láttam magam előtt, mint kis gyermekleányt, mint ahogy akkor utoljára láttam. Aztán amióta magát megismertem...“

— „Azóta nem látja többé maga előtt?“

(Folytatjuk.)

szálló csapatok együtöde megbetegedett (2000 gázmérgezés); ezeknek több mint egynegyede meghalt. (530 halott, ebből 250 azonnal.)

Ezentul a gázvetőn kívül a tüzérségi gázgránát urolkodik a gázhare terén. A franciák előnyét ezen a téren a németek gyorsan behozták, sőt rövidesen vezettek, úgy az elhasznált gázanyag mennyiségét, mint hatását tekintve.

Mint már említettem, 1916 febr. 21-én a Verdun körüli harcokban használt a francia tüzérség először erős méreggel töltött gázgránátot. A németek már alig három hónap múlva hasonló gránáttal feleltek, pontosan négy hónap múlva pedig — 1916 jun. 22/23-ra virradó éjjel — addig szokatlan mennyiségben zúdították a franciákra a „zöld kereszt” névvel és jelzéssel ellátott legmérgezőbb gázzal töltött gázgránátot. 16 tábori ágyús és 40 tábori tarackos üteg este 10 órától reggel 6 óráig tartó szakadatlan tüzeléssel 110.000 gázlövést adott le a francia állások 1 km széles és 5 km mély sávjára, azon belül főleg a tüzérségre és az eltolásban levő tartalékokra, melyek 30% veszteséget szenvedtek.

Az eddig használt mérges gáz, bár rendkívül mérges hatású volt, csak néhány óra múlva okozott harc képtelenséget. Ezért a franciák 1916 júliusától kezdve pillanatnyilag ölü mérget használtak. De jelentőségét túlbecsülték. A gáz nagyon gyorsan felhígult a levegőben és akkor már nem volt olyan veszélyes.

A gázgránát továbbfejlesztése kizárólag a német feltaláló szellem érdeme. A gáztámadás és védelem közötti harcban pillanatnyilag beállt az egyensúly, mert a legújabb gázvédő álarc, ha megvolt a gázfegyver, teljes védelmet nyújtott, amint azt ebben az időszakban folyton csökkenő gázvesztések bizonyítják. Ezért a németek olyan új gázanyagot kerestek, amely ködszerű, finom részecskére bomolva, a gázálarc védőbetétjén áthatol. Ezt a „kék kereszt” nevű anyagot először 1917 jul. 10/11-re virradó éjjel lőtték ki gázgránátokban a Nieuport körüli angol állásokra. A gáz finomságánál fogva a gázálarcba behatolt és olyan erős köhögési és hányási ingert okozott, hogy az álarcot le kellett venni.

Az így védtelenné tett ember a levegővel együtt erősen mérges gázokat szívott be, mert a németek leg többnyire nem használták az izgató „kék kereszt” gránátot egyedül, hanem az erősen mérgező „zöld kereszt”-essel keverték. A kétféle hatású gránátot közös névvel „tarka kereszt”-nek hívták és támadások előkészítésére és támogatására használták.

Egyidejűleg a németek „sárga kereszt” név alatt olyan új vegyiszert használtak gránáttöltetnek, melylyel, ha rögtön kezdetben kellő mennyiségben állt volna rendelkezésükre, az első rendkívül nagy meglepetést kihasználva, talán megnyerhették volna a világháborút. Ez az anyag egy színtelen majdnem szagtalan és ízetlen folyadék. Egy kis robbanótöltet a gránátban ezt a folyadékot apró cseppekbe szétpermetezi, míg egy erősebb töltet robbanása ködfelhőt csinál belőle. Mind a kettő alig látható.

A hatás kezdetben egyáltalában nem érezhető, csak 4–6 óra múlva; de akkor a szemet és a légzőszerveket erősen megtámadja. Hetekig, hónapokig tartó betegséget, vakságot okoz; de csak ritka esetekben, ha nagy mennyiségben hatott, jár tartós sérülés (vakság, tüdőbaj) vagy halállal. Azonkívül az anyag a ruházaton is áthatol és a test egész felületét megtámadja. Bőrkütiést, égési sebeket okoz; fájdalmas hólyagokat hűz.

A fertőzött területen az anyag nyílt terepen nyáron legalább hat óra hosszáig hatékony marad; szélmentes helyeken, árkokban, fedezékekben és erősebb növényzel között hetekig, sőt télen egy hónapnál is tovább. Az anyag mindenre erősen tapad, amivel érintkezésbe kerül. Így a ruházaton, a felszereléssel könnyen elhordható és különösen meleg, zárt helyiségekben mást is megfertőzhet.

A „sárga keresztet” a németek először az 1917 jun. 12/13-ra hajló éjjel használták az angolok ellen Ypernél, tehát alig 24 órával a „tarka kereszt” után. A gázlövés éjjel körül három 15–20 perces rajtaütésből állt, közben 1–2 órás szünetekkel. Az angolok, mert nem látták a gázt, sem szagát, sem ízét, sem egyéb izgató vagy ártó hatását nem érezték, becsapásra gondoltak és fel sem vették a gázálarcot. Annál nagyobb volt reggel felé a meglepetés, mikor tömegesen megbete-

Gróf Tisza István és a most meghalt Tisza Istvánné kiadatlan fényképe.

gedtek. Ezért a vezetőség a tervezett nagy támadást két héttel elhalasztotta. Időközben fel nem robbant gázgránátok töltetét vizsgálva, lázasan igyekezett megállapítani az ismeretlen gázanyag vegyi összetételét és kereste ellene a megfelelő védőeszközt, de azt nem sikerült megtalálnia.

A „sárga kereszt” támadások ezen a területen a következő három hét alatt többször megismétlődtek és az angoloknak minden alkalommal 2000–3000 emberbe kerültek, július végéig összesen több mint 13.000 emberbe.

A franciák 1917 augusztus és szeptember folyamán a Maas mindkét partján Verdunnál támadva, kaptak alapos kóistolót az új gáz rettenetes hatásából. 10 nap alatt több mint 100.000 „sárga kereszt” gránát 20.000 ember vezetését okozott nekik; az erősebb esetanapokon ismételtén több mint 4000 embert. A csapat mintha elolvadt volna a vezetők kezében. De itt is, éppen úgy mint előbb Ypernnél, a tényleges veszteségnél sokkal nagyobb volt az erkölcsi hatás. A csapatok védetlenség érezték magukat az ismeretlen gáz hatása ellen. A 2. francia hadsereg támadását rövidesen be kellett szüntetni.

Érdekes adatokat közölnek a franciák a „sárga kereszt” okozta megbetegedések tartamáról. A betegség legalább egy hónapig tartott. Két hónap múlva a betegek fele, 70 nap múlva a betegek kétharmada volt megint szolgálatképes.

A „sárga kereszt” gáz elleni védekezés egyelőre nyitott kérdés. Hatása ellen az egész testet védeni kell: az álarcon kívül gázmentes ruhával és keztyűvel, a cipő fölé huzott papuccsal. Az amerikaiak használtak is olyan ruhát, amely a telített gázt fél óra hosszúra nem engedte át, lehetséges-e ezt a mai milliós hadsereg számára szükséges mennyiségben előállítani? Lehet-e ezt a gázpáncélt gázveszély pillanatában gyorsan felöltetni? Nem akadályozza-e a csapatot harci tevékenységében? Mindez legalább is kétséges. Jobbnak látszik az a megoldás, ha a harcos testét gáz ellen védő kenőccsel bekeni; azonkívül, ha a megfertőzött területet erre a célra létesített szerek vegyi ellenszerekkel fertőtlenítik. Esetleg, ha mindez a jövő háborújában nem használ, szükségessé válhatik, a csapatokat ilyen fertőzött területen át légmentesen elzárt, terepeken járó gépkocsikon szállítani, amint azt egy angol katonai író ajánlja.

Mihelyt a franciák és angolok a „sárga kereszt” összetételét felismerték, ők is igyekeztek azt gyártani. Ez a franciáknak kellő mennyiségben csak a világháború vége felé sikerült, de az utolsó hónapokban meg így is 2.5 millió Yperit-gránátot — amint ők a sárga kereszt gránátot nevezték — lőttek el. A németek kellő védelem híján így is sokat szenvedtek saját találmányuk hatása alatt; eleinte pláne az angolok által zsakmányolt saját gázlőszerekből kaptak kóistolót.

A sárga kereszt után lényegesen újat nem hozott a gázháború. A németek a robbanó gránát töltetében keverték mérges gázait, hogy azok használatát leplezzék és az ellenség gáz ellen biztonságban érezze magát és ne használjon gázálarcot, az angolok pedig a fűvő eljárást élesztették fel új formában. Ha megfelelő szél fújt, vasuti síneken kis gáztartályokat vontattak az első vonalba és azokat kifúvatták. Ezáltal elmaradt az előbbi fűvő eljárás legnehezebb része, a nehéz gázpalackok időt rabló beépítése az árkokba. A kellő szélirányra se kellett várni, ami azelőtt meg lehetős kockázattal járt.

Az angolok a gázvető bombák töltetében erősen égő anyagokat, a többek közt foszfort keverték. Ha a bomba robbant, a foszfor égő porrá vált és a gázálarcot kiégette. A lyukakon át a mérges gáz behatolt az álarc alá.

Az amerikaiak csak az utolsó hónapokban harcoltak és ezalatt kizárólag szövetségeseik gázanyagát használták. De ha Amerika valamit egyszer a kezébe vesz, azt igazán megfogja! A gázgyártást olyan nagy méretekben szervezte meg, hogy ha a háború még három hónapig eltartott volna, a sárga kereszt anyagból huszszor, a többi gázanyagból legalább kétszer annyit tudott volna előállítani, mint Németország. Így kétségtelen, hogy ha a háború még tovább tart, Amerika részvételével a gázhárc még csak fokozódott volna minden tekintetben. Amerika egy új gáz-

anyagot is tartott készletben, a Levisitet, amelyet, ha sor került volna rá, repülőgépekből alkart mérges eső formájában a földre permetezni. A Levisit állítólag hasonló hatásokat fejt ki, mint a német sárga kereszt, de sokkal erősebb. Így pl. a bőrön át a testbe behatolva mérgez, tehát halált okozhat.

A fejtegetéseim elején idézett német könyv alapján igyekeztem a gázhárc rendkívül gyors és eredményes fejlődését a világháború folyamán vázolni. De a kép nem volna teljes olyan adatok felsorolása nélkül, melyek rávilágítanak ennek az új fegyvernek a súlyára és fontosságára, a már régebb ismert fegyverekhez, főleg a géppuskához és a tüzérséghez viszonyítva.

A gázlőszer elhasználására jellemző adat, hogy a francia hadsereg egyedül 1915 júliustól 1918 novemberig több mint 17 millió gázgránátot használt el, tehát napi átlagban 15.000 gázgránátot. A világháború leghevesebb harcaiban pedig, 1918-ban, az elhasznált német tüzérségi lőszernek majdnem egyharmada gázgránát volt.

A gázvesztesség is megfelelő nagy; négy nagyhatalom, Amerika, Anglia, Francia- és Németország gáz által összesen félmillió embert vesztett, ami még a sokkal súlyosabb véres veszteségek mellett is számottevő eredmény, tekintettel arra, hogy a gáz mint fegyver még fejlődése kezdetén áll.

Erre nézve jellemző adatokat nyújt Amerika; összes vesztesége 260.000 ember, ebből 75.000 ember gáz folytán, tehát több mint egynegyed. Ez megfelel a német gázlőszer arányának a robbanó lőszerhez viszonyítva. De míg a véres veszteségek rendkívül nagy része, gyakran egynegyede halálos vagy tartós sérülést, rokkantságot okoz, a gáz hatása sokkal enyhébb. Bár az első gáztámadások védetlenség áldozatai közül 35 százalék, tehát minden harmadik ember meghalt, ez a szám a védőálarc használata folytán rövidesen 24 százalékra, majd fokozatosan 18 százalékra csökkent. Majd a háború második felében, mikor már teljes a gáztegyelem és a gázálarc tökéletesedik, annak dacára, hogy a német tarka kereszt sokkal erősebb mérgező hatása, mint az eddig használt gázok, a gázmérgezetek közül csak 6 százalék menthetetlen. A világháború végén, mikor a németek tulnyomó részben a sokkal enyhébb hatású sárga keresztet használják, a halálos esetek száma 2–3 százalékra csökken. Semmi szín alatt sem lehet tehát azt állítani, hogy a gáz kegyetlen fegyver; a sebesültek közül minden negyedik meghal, míg a gázmérgezetek közül 40–50 ember közül egy, a tüdőbaj, vagy a megvakulás — nagyon ritka a többnyire tartós rokkantságot okoz az embernél.

Kétségtelen, hogy a gáz a jövő háborúnak is egyik legfontosabb fegyvere lesz. A világháborúban még csak a fejlődés kezdetén állt. A franciák rettegve gondoltak arra, hogy a németek mi mindent hozhatnak még a jövőben, hisz a félelmetes sárga keresztet már 1917 júniusában alkalmazták, tehát kétségtelenül hónapokkal azelőtt már felismerték alkalmasságát és elkezdtek a gyártást nagy tömegekben. Bár a világháború még majdnem két évig tartott, a németek mégsem léptek fel azóta újabb gázzal, pedig feltétlenül volt valami újabb, hatékonyabb készletben. Azóta is eltelt sok év. Mi mindent találhattak fel a németek időközben, milyen meglepetést tartogathatnak a jövő háborújára készletben? Vegyi iparuk rendkívül fejlett; a békében gyártott vegyszerek pedig közeli rokonai a harci gázoknak, tehát háborúban gyorsan és könnyen lehet áttérni harci gázok gyártására. A német vegyi ipart pedig nem lehet tönkre tenni.

Mit hozhat ezen a téren a jövő háború? Talán támogatást nyerünk a jövő fejlődésének megítélésére, ha az aránylag rövid ideig tartó, de rendkívül gyors fejlődést vizsgáljuk a világháború alatt.

A gáz hatékonyságát tekintve, az első kevésbé mérges gáz után rendkívül mérges gáz következik. (Német zöld kereszt.) De ez nem fokozódik tovább. A következő gázok, bár hatékonyabbak, de kevésbé mérgesek. Így a kék kereszt átüti az álarcot, a sárga kereszt pedig az egész testre hat, de egyik sem öl.

A megtámadott testrészt tekintve, a gáz eleinte csak az arcra hat (a szemre, a légzőszervekre); később az egész emberi testre.

A távolba hatás szempontjából: eleinte a fűvő el-

Az angyalföldi kétezeréves aranykincs.

járásnál a mérges gázfelhő a saját első vonalban képződik és csak kedvező szél viszi az ellenséges állásba; míg később a gázvetővel 1–2 km. távolságra, a tüzéségi gázgránáttal pedig a 10 km.-es lőtávon belül bárhol lehet gázfelhőt előállítani.

A meglepő, gyors hatás szempontjából: a fuvó-eljárásnál a palackok beépítése hosszadalmas; a fuvásnál kedvező időre kell várni, a gáz lassan terjed a széllel tovább. A gázvezető beépítése is nehézkes ugyan; de használata kevésbé függ az időjárástól, hatása pedig pillanatnyi. A tüzéségi gázlövés az időjárástól alig függ, hatása tűzrajtaütéssel pillanatnyi.

A gázvédelem: egyelőre csak az arcra, a szem és légzőszervek megóvására terjedt.

Gázmentes helyiségeket is sikerült aránylag egyszerű eszközökkel berendezni.

A jövő háború harci gáza előreláthatólag kétféle lehet és pedig:

támadó gáz: füst vagy ködszerű végtelen finom részecskére bomló anyag, mely az eddig ismert gázalarcok vegyi betétjén áthatol. Hatása pillanatnyi. A levegőben gyorsan felhigul, hogy a gáz a gázfelhőt nyomon követő támadó csapatokat ne veszélyeztesse.

Védő gáz: az egész testre kiterjedő hatással. A fertőzött területen huzamosabb ideig tartja magát, még hetek, hónapok múlva is hatékony.

Szilárd meggyőződésem, hogy mindkét féle gáz nem gyilkoló hatásra fog törekedni, hanem csak arra, hogy az emberi szervezet bármely fontos részének működését huzamosabb ideig megbénítsa és ezáltal szolgálatképtelenséget idézzon elő. Hiszen a vegyszerek, a mérgek is, kellő mértékben adagolva, a hozzáértő orvos kezében alkalmasak arra, hogy az emberi szervezetben bizonyos kívánatos tüneteket előidézzenek, anélkül, hogy ártanának.

Eppen ebben rejlene a harci gáznak legnagyobb előnye az egyéb fegyverekkel szemben, főleg a tüzéségi gránátja fölött. A robbanó gránát hatása nem szabályozható; az tör, zúz és roncsol, az emberi szervezetben maradandó kárt okoz, bár a cél elérésére, emberek pillanatnyi, de huzamos kikapesolására a harcból kisebb hatás, kevesebb erő és anyag felhasználásával is elegendő volna.

A gázok felhasználása:

fuvó eljárásnál kézben hordható füstgyertyákból, könnyű gázpalackokból, azonkívül terepen járó páncélozott terep-gépkocsik és vasuti kocsikból füst és köd fejlesztése.

A gázvetők nagyobb lőtávot kapnak.

A tüzéségi gázgránátjának hatástávját természetesen a repülőgép hosszabbítja meg, gyakorlatilag a legnagyobb távolságra. A megtámadandó területre finom eső formájában permetezi a gázt.

A gázvédelemnek ezzel a fejlődéssel lépést kell tartania. A legjobb gázalarc is csak az arcot védheti meg a gáz támadása ellen. A testet védőkenőccsel kell bekenni. Ha mindez nem használ, a gáz ellen védő helyiségeket kell teremteni. Ezek is kétféle elven alapulhatnak. Vagy beengedik a fertőzött levegőt, de megsűrítik, megtisztítják a veszélyes alkatrészekről, vagy légmentesen el vannak zárva, ami ismeretlen összetételű gázok ellen biztosabb, ebben az esetben a helyiségben tartályokban kell a légzéshez szükséges levegőt elraktározni. De mindez mozgóháborúban nem használ. Itt nem lehet az egyes embereket gázpáncéllal megvédeni, mert ez akadályozná őket kötelességük teljesítésében. Nem marad más hátra, mint a csapatokat gázzal fertőzött területen át légmentesen elzárt járművekben szállítani. De ilyen területeket az ellen-

ség a legnagyobb felkészültséggel se teremthet meg határtalan kiterjedésben. Mindig maradni fognak területek, melyeken a hadművelet az eddigi eljárásokkal folytatható lesz.

A gáz leghatékonyabb ellenszere a gáz: az ellenség által elgázosított területen olyan ellengázt fejleszteni, amely az előbbinek hatását semlegesíti. Ha belátható időn belül talán nem is, de kétségtelenül ebbe az irányba halad a jövő fejlődés.

Kétségtelenül hálás feladat volna azt tanulmányozni, hogy milyen feladatokat ró közbiztonsági szerveinkre a jövőben a vegyi háború előbb vázolt fejlődése. Ez alkalommal csak néhány fontosabb részre akarok röviden rámutatni.

A franciák már két évvel a világháború előtt gázzal töltött fegyvergránátokkal füstöltek ki egy mindenre elszánt apacsbandát, mely egy házban eltorlaszolta magát és napokig puskatűzzel védekezett az elfogására kiküldött csendőrök ellen.

Különösen alkalmasnak látszik gyors, de enyhe hatású gáz arra is, hogy féktelen, ellenszegülő tömegeket feloszlasson. Ha kisebb a veszély, ezt a közbiztonsági szervek hordható füstgyertyákkal végezhetnék, míg nagyobb tömörüléseknél repülőgépből lehetne a tömeget veszélytelenül gázosítóval traktálni. Ez mindenestre egyszerűbb, gyorsabb és hatékonyabb eszköz, mint a néha használatba lépő vízfecskendő. A repülő-

Az angyalföldi aranykincs megtalálói. Gárdonyi fényképe.

gép pedig modern, gazdag államokban úgyszólván már be van állítva a közbiztonság szolgálatába. Allítólag Amerikában már az előbb említett célra is felhasználják.

A gázvédelem terén, ha tényleg repülőgépről, a háterszámban is gáztámadással kell számolni a védtelen lakosság ellen, a közbiztonsági szervek legfontosabb feladata volna a kellő gázfegyver megteremtése és fenntartása. A védekezésre a lakosság nagy tömegei számára legelőnyösebbnek látszik gázbiztos helyiségek berendezése és fenntartása.

Nem volt szándékomban megijeszteni olvasóimat, ha rámutattam arra, hogy milyen nagy szerepet fog játszani a gáz a jövő háborújában. Ellenkezőleg: azt a meggyőződésemet szeretném ismételt hangszólyozni, hogy, bár a gáztámadás a jövőben talán még a hadviselő állam lakosságára is ki fog terjedni, hatása mindég enyhébb és enyhébb lesz. Régi tapasztalat, hogy ugyanaz a fejlett technika, amely új, hatékony fegyvert hoz, rövidesen megteremti a legjobb védekezést is ellene. De úgy gáztámadáshoz, mint gázvédelemhez fejlett vegyi ipar kell. Amely állam ezt elhanyagolja, a jövő háborújában súlyos kockázatot vállal. Ez a megfontolás vezette Szovjet-Oroszország népbiztosait is, amikor hivatalos intézkedéseken kívül erős propagandát indítottak a lakosság körében a vegyi ipar fellendítése érdekében. „Dobrochim” név alatt társaságokat alapítottak, melyek főleg a mezőgazdaságban igyekeznek felvilágosító munkával minél több vegyszer használatára ösztökélni. A műtrágyán kívül sok egyéb, a növényzet fejlődését elősegítő vegyszer jöhet tekintetbe, azonkívül olyanok, melyek a természet betegségeit, kártékony rovarok és állatok rombolásától óvják meg. Azok a hatóságaink, melyek a legszorosabb kapcsolatban élnek és működnek a falu népével, ilyen irányban Csonka-Magyarországban is rendkívül hasznos munkát végezhetnek.

Egy kis utbaigazítás a katonai büntetővádi eljárás gyakorlati megismeréséhez.

Irta: Dr. KRANTZ DEZSŐ hadbíróőrnagy.

(Folytatás.)

Közvetlenül a főtárgyalás megkezdése előtt a tárgyalásvezető megállapítja, vajjon a haditörvényszék kellőképpen van-e alakítva és vajjon azok az egyének, akiket illetékes helyről bírának és jegyzőkönyvvezetőül kijelöltek, jelen vannak-e. Ezután zárt ülésben azt a kérdést intézi a haditörvényszék tagjaihoz, a jegyzőkönyvvezetőhöz, valamint a vádlóhoz és a vádlotthoz, vajjon nem forog-e fenn ok a katonai bírák valamelyikének vagy a jegyzőkönyvvezetőnek kizárására vagy mellőzésére.

Minden hadbíró, továbbá bírói működésre hivatott minden más egyén és minden bírósági jegyzőkönyvvezető ugyanis ki van zárva a bírói cselekményeknél vagy határozatok hozásánál a közreműködésből:

1. ha ő maga a sértett vagy az az egyén, aki ellen a büncselekményt elkövették;

2. ha a terhelt vagy a sértett egyén az ő jegyese, házastársa vagy volt házastársa;

3. ha a terhelt, a sértett, az illetékes parancsnok, a vádló, a magánpanaszos vagy a védő az ő fel- vagy lemenő ágbeli rokona vagy sógora, unokatestvére vagy még közelebbi rokona vagy ugyanilyen fokon sógora;

4. ha a 3. pontban megjelölt egyének valamelyikével gyámsági, gondnoksági, nevelőszülői vagy örökbe fogadói viszonyban áll vagy állt.

A sógorság mint kizáró ok akkor is fennmarad, ha a házasság, amely a sógorságot megalapította, már többé fenn nem áll.

Ki van továbbá zárva mindkét fokon a hadbírói, úgyszintén egyéb bírói működésből, valamint a bírósági jegyzőkönyvvezetői tevékenységből, aki:

1. a szóban forgó büncselekménynek szolgálati eljárásán kívül tanúja volt, vagy az ügyben tanúként

vagy szakértőként kihallgattatott, kivéve, ha vallomása csakis szolgálatilag tudomására jutott tények előadásából áll;

2. az ügyben mint illetékes parancsnok, feljelentő, védő vagy vádló közreműködött, vagy a tényvázlatot szerkesztette.

Végül a honvéd törvényszék előtt a főtárgyaláson a közreműködésből és a határozathozásból ki van zárva az, aki az ügyben mint vizsgálóbíró járt el.

Ugyane körülmények mérvadók általában a vádlóra is.

A haditörvényszéknek netalán szükségessé váló kiegészítéséről a bíróság, ha pedig a főtárgyalást a bíróság székhelyén kívül tartják, a tárgyalásvezető gondoskodik. Nevezetesen, ha a haditörvényszék elnökét vagy valamely katonasármányú társbíróját mellőzik vagy kizárják, pótlása iránt abban az esetben, — ha a főtárgyalást a bíróság székhelyén tartják meg, — közvetlenül az a csapat, parancsnokság, hatóság vagy intézet keresendő meg, amely a mellőzött vagy kizárt egyént kirendelte. Ha a csapatnak stb. e célra megfelelő más egyén nem áll rendelkezésére, a honvéd állomásparancsnokságot kell megkeresni, amely a pótlásra sorrendben közvetlenül következő csapatot stb. utasítja.

Ha a főtárgyalást nem a bíróság székhelyén tartják, a tárgyalásvezető a pótlás iránt a főtárgyalás helyének honvéd állomásparancsnokságát keresi meg. Ez abban az esetben, ha a mellőzött vagy kizárt haditörvényszéki tagot maga vezényelte, a helyőrségben rendelkezésre álló azt a tisztet vezényli, aki egyenlő rendfokozat mellett rangban közvetlenül a mellőzött vagy kizárt tiszt után következik, egyébként pedig azt a tisztet rendeli ki, aki a mellőzött vagy kizárt tiszt rendfokozatában rangban legidősebb.

A haditörvényszék nem-katonasármányú tagjainak, valamint a jegyzőkönyvvezetőnek pótlása iránt az a hatóság intézkedik, amely ezeket az egyéneket a főtárgyaláshoz kirendelte.

Ha a kiegészítés azonnal nem lehetséges, a főtárgyalás elhalasztandó.

Miután az elnök a főtárgyalást megnyitotta, a tárgyalásvezető a bilincs nélkül megjelent (elővezetett) vádlottnak személyes viszonyairól kikérdezése után a nem-állandó bírakat, valamint a netalán közrevont pótbírákat megesketi a következő felhívással:

„Esküdjenek Önök a mindenható és mindentudó Istenre, hogy bírói kötelességeiket híven teljesítik a legjobb tudomásuk és lelkiismeretük szerint fognak szavazni.”

A bírák, az elnöktől lefelé, külön egyenként, e szavakkal esküsznek: „Esküszöm, Isten engem úgy segéljen!” Az esküttevő hitvallása nem tesz különbséget.

Ha ugyanarra a napra több oly főtárgyalás van kitűzve, amelynél ugyanazok a bírák szerepelnek, elég, ha a tárgyalásvezető a későbbi tárgyalásokon a korábbi tárgyalás alkalmával tett bírói esküre utal.

A bírói eskü kivétele után a tanúk, szakértők stb. felhívása, továbbá a tanúk és szakértők befolyásolásának meggátolására vonatkozólag a tárgyalásvezető által teendő intézkedések, úgyszintén a tanuknak vagy szakértőknek meg nem jelenése esetében alkalmazandó rendszabályok a polgári büntető perrendtartás mintájára vannak megszabva. Ha a vádlott a főtárgyaláson meg nem jelent, ami közvetlenül a főtárgyalás megkezdése előtt megállapítandó, a főtárgyalás — amennyiben a vádlott rögtön elő nem állítható — elhalasztandó, mert a vádlott távollétében a főtárgyalást megtartani nem szabad. Elmarad továbbá a főtárgyalás, ha a vádlott megszökött.

Az az alapelv, hogy a vádlott jelenléte nélkül a főtárgyalást nem szabad megtartani, csak következetes keresztülvitele a vád és a szóbeliség elvének, amely feltétlenül megköveteli, hogy a vádlott a büntető pernek abban a stádiumában, amelyben az ő állítólagos bűnössége fölött határoznak, jelen legyen. Ez a jelenlét rendszerint nem ütközik akadályba, amennyiben a katonai büntető eljárásban a szabadlábban levő vádlottat a legtöbb esetben minden nehézség nélkül és megbízható módon a bíróság elé lehet állítani, s ha előállítását eltávozással, illetőleg szökéssel megghiúsítaná, ezzel új büncselekményt követ el, amelyet azután

a katonai büntetőjognak a bűnhalmazatra vonatkozó elveihez képest az eredeti vád tárgyát képező cselekménnyel egyidejűleg kell elbírálni.

A főtárgyalásról igazolatlanul elmaradt tanut vagy szakértőt, amennyiben tényleges katonai egyén, a haditörvényszék, ellenkező esetben pedig, megkeresés folytán, az illetékes járásbíróság a meghiusított főtárgyalás költségeiben elmarasztalhatja. Ez a rendelkezés lényegben a polgári büntetőbírószági eljárásban is érvényben van, csak hogy ott a költségben marasztalás kötelezőleg, míg a katonai bűnvádi eljárásban csak fakultatíve van kimondva, úgy, hogy ekkép a honvéd bíróságok a körülményekhez képest a méltányosság álláspontjának bizonyos engedményeket tehetnek.

A tényleges katonai egyének közé nem tartozó tanuknak és szakértőknek a költségben marasztalása azért tartozik a polgári büntetőbírószágra, mert említetteknek megbüntetésére igazolatlan elmaradásuk miatt szintén a polgári büntetőbírószágot illeti; a költségben marasztalás pedig a vétkességtől és a büntetéstől függ, amit annak a hatóságnak kell kimondania, amely a vétkesség és a büntetés kérdésében is határoz.

Ha a főtárgyalásra beidéztettek, így — nevezetesen oly bűnvádi ügyben, amelyben a védelem kötelező, — a védő is, megjelentek, az elnök, — miután a tárgyalásvezető felhívására a megidézett egyének a részükre kijelölt szobába távoztak — az ügyészi vádiratot, semmisség terhe alatt, felolvastatja. Ezután a tárgyalásvezető a vádlottat a vád tárgya felől kihallgatja. Ha a vádlottak többen vannak, a tárgyalásvezető elrendelheti, hogy mindegyikük külön, a többiek távollétében hallgattassék ki.

Ha a vádlott a hozzá intézett kérdésre odanyilatkozik, hogy a vádiratot nem értette meg, ezt neki a tárgyalásvezető megmagyarázza.

Ha a vádlott a vádra azzal a nyilatkozattal felel, hogy nem bűnös, a tárgyalásvezető figyelmezteti őt, hogy a váddal a tényállás összefüggő elbeszélését állíthatja szembe és hogy minden egyes bizonyíték előterjesztése után arra észrevételeit megteheti, továbbá, hogy a megelőző eljárás során a bizonyítás kiegészítése céljából tett, de mellőzött indítványait ismételheti és új bizonyításfelvételeket indítványozhat.

Ha a vádlott korábbi vallomásától eltér, az eltérésnek oka felől meg kell őt kérdezni. A tárgyalásvezető mind ebben az esetben, mind pedig akkor is, ha a vádlott valamely kérdésre a feleletet megtagadja, a korábbi vallomásáról szóló jegyzőkönyvet egészben vagy részben felolvastathatja.

A vádlott nem kényszeríthető, hogy a hozzá intézett kérdésekre feleljen.

A vádlott a főtárgyalás alatt is értekezhetik védőjével; de nem szabad közvetlenül a hozzá intézett kérdés után védőjétől a feleletre nézve tanácsot kérnie.

A vádlott kihallgatása után a bizonyítékok előterjesztése következik a tárgyalásvezető által meghatározott sorrendben. Rendszerint a vádló bizonyítékait kell első sorban felvenni.

A vádló egyes bizonyítékoktól a főtárgyalás folyamán elállhat, de csak a vádlott beleegyezésével. Éppen így elállhat a vádlott is egyes bizonyítékoktól, ha a vádló beleegyezik.

A haditörvényszék a vádló vagy a vádlott indítványa nélkül is elhatározhatja egyes előkészített bizonyítékok felvételének mellőzését, ha a főtárgyalás folyamában teljesen feleslegessé váltak.

Mind a tárgyalásvezető, mind a haditörvényszék elrendelheti a főtárgyalás alatt, indítványra vagy hivatalból, olyan új tanut vagy szakértőt kihallgatását, akiktől a tárgyalás fejleményei szerint fontos tények felvilágosítása várható, továbbá más új bizonyítékok felvételét vagy megszerzését. Ha az új bizonyításfelvétel végett a főtárgyalást huszonegy óránál hosszabb időre félbe kellene szakítani vagy el kellene napolni, mindig a haditörvényszék határoz. A szükséges idézések és esetleges elővezetések iránt az elnök intézkedik.

A bizonyító eljárás ezen módjából látjuk hogy a haditörvényszéki főtárgyalás bizonyításfelvételére nézve — lényegben a polgári bűnvádi eljárás mintájára — a

bizonyítékok közösségének elve érvényesül. A bizonyítékok közösségének elve alatt a doktrína azt érti, hogy a vádlónak és a vádlottnak egyaránt joga van mindazokhoz a bizonyítékokhoz, amelyek az egyik vagy a másik fél indítványára a főtárgyaláson felveendők, minél fogva az egyes bizonyítékok felvételét csak akkor szabad elejteni, ha ebbe a vádló és a vádlott egyaránt beleegyezik.

A főtárgyaláson elrendelt szemlét maga a haditörvényszék tartja meg, vagy ha ez nehezen kivihető,

A Benczúr-Társaság kiállításáról. A kormányzó, Ligeti Miklós szoborműve.

az elnök intézkedésére a haditörvényszéknek két tagjával és a jegyzőkönyvvezetővel a tárgyalásvezető. Az utóbbi esetben a tárgyalásvezető a szemle befejeztével a haditörvényszéknek azonnal jelentést tesz. A tartandó szemle helyét és idejét a vádlóval, a vádlottal és védőjével semmisség terhe alatt idejekorán közölni kell és nekik, valamint a sértetteknek, a magánpanaszosnak és az utóbbiak törvényes képviselőinek és meghatalmazottjainak meg kell engedni, hogy annál jelen lehessenek.

Új bizonyíték felvétele és megszerzése nem tagadható meg azért, mivel a bizonyítékot vagy a bizonyítható tényt későn hozták fel.

A tanuk és a szakértők egyenként hivatnak be és a vádlott jelenlétében hallgattatnak ki. Kihallgatásuk előtt fel kell őket szólítani, hogy igazat valljanak. Azok a szakértők, akik e minőségükben már általánosságban megeskették, továbbá azok a tanuk és szakértők, akik a megelőző eljárás során az esküt már letették, nem tesznek újból esküt, hanem csak letett esküjük szentségére figyelmeztetendők.

A tanu kihallgatása után tesz esküt vallomására, amikor már tudja, mire esküszik és esetleg helyreigazításokkal élhet és amikor meg lehet ítélni, szükséges-e szabad-e a tanut esküre bocsátani. A megesketés elmaradhat, ha a vádló és a vádlott beleegyeznek; a haditörvényszék azonban hivatalból is elhatározhatja, hogy valamelyik tanut nem bocsát esküre.

Afölkött, vajjon azok a tanuk és szakértők, akiket a tárgyalásvezető intézkedése vagy a haditörvényszék végzése folytán hivatalból idéztek meg, tegyenek-e esküt, a vádló és a vádlott meghallgatása után a haditörvényszék határoz.

A tárgyalásvezető köteles gondoskodni arról, hogy még ki nem hallgatott tanu a bizonyító eljárásnál egyáltalában, még ki nem hallgatott szakértő pedig egy másik szakértőnek ugyanarra vonatkozó kihallgatásánál jelen ne legyen.

A szembesítéseket a tárgyalásvezető rendeli el; afölkött, hogy szükséges-e tiszteket egymással vagy másokkal szembesíteni, csakis a haditörvényszék határozhat. Elv, hogy tisztek egymással és más egyénekekkel csak akkor szembesíttessenek, ha ez a büntető igazságszolgáltatás legfőbb célja, t. i. az anyagi igazság kiderítése végett feltétlenül szükséges.

A tanuk és szakértők kihallgatásuk után mindaddig az ülésteremben maradnak, míg a tárgyalásvezető őket el nem bocsátja.

A tárgyalásvezető intézkedhetik, hogy a kihallgatott tanuk az üléstermet elhagyják és később újra behívassanak s akár egyedül, akár más tanuk jelenlétében ismételt kihallgattassanak.

A tanuk egymást vallomásaik miatt kérdőre nem vonhatják.

A vádlottat minden egyes tanu, szakértő vagy vádlott-társ kihallgatása, valamint minden egyes jegyzőkönyv vagy okirat felolvasása után meg kell kérdezni, hogy van-e valami észrevétele.

Az elnökön és a tárgyalásvezetőn kívül a többi bírák és a pótbírák, valamint a vádló és a vádlott, úgyszintén védője is intézhetnek, miután a tárgyalásvezető nekik evégből a szót megadta, a kihallgatandó egyének mindegyikéhez, nevezetesen a vádlotthoz is, kérdéseket. A tárgyalásvezető oly kérdéseket, amelyeknek nézete szerint helyük nincs, visszautasíthat. Ha valaki homályos vagy értelmetlen kérdést tett, a tárgyalásvezető a kérdezőt szándékának kimagyarázására vagy világos kifejezésére hívja fel.

A tárgyalásvezető a kérdések közvetlen intézését megtilthatja, ha a kérdező a kérdés jogával, ismételt megintás dacára, visszaél.

A tárgyalásvezető a vádlottat valamelyik tanu vagy vádlott-társ kihallgatása alatt a vallomástétel szabadságának érdekében kivételesen eltávolíthatja az ülésteremből. Köteles azonban a vádlottal, mihelyt őt visszatérése után a távolléte alatt tárgyalta kérdés felől kihallgatta, mindazt közölni, ami távollétében történt, nevezetesen az időközben tett vallomásokat is.

Ha ez a közlés elmaradt, azt a bizonyító eljárás befejezéséig, semmisség terhe alatt, pótolni kell.

A résztársak és a tanuk kihallgatásáról szóló jegyzőkönyvek, továbbá a szakértői vélemények csak a következő esetekben olvashatók fel:

1. ha a kihallgatott egyének időközben meghaltak, ha tartózkodó helyük ismeretlen vagy ha személyes megjelenésük egykönnyen aggkoruk, betegségük vagy gyengeségük okából vagy tartózkodó helyüknek távolléte nagy költség vagy a katonai szolgálatban megvalósítható. Utóbbiak oly tanuk vagy szakértők, akik csak kevésbé lényeges körülményekről adhatnak felvilágosítást, már a megelőző eljárásban ki lettek hallgatva és a bíróság elé állításukkal a katonai szolgálat tulságosan megzavartatnék. Ha például egy századnak sok emberét bíróság elé idézik és főleg, ha

a bíróság távol fekszik; a szolgálat az egész századnál megbénul. Hogy tehát a katonai szolgálati ügymenetnek efféle tetemesebb megzavarása lehetőleg elkerülhető legyen, szükségesnek mutatkozott ily kivételt a szóbeliség és közvetlenség elve alól kifejezetten megállapítani;

2. ha a főtárgyaláson kihallgatott egyének korábban tett vallomásuktól vagy adott véleményüktől lényeges körülményekre nézve eltérnek;

3. ha a tanuk anélkül, hogy erre joguk volna vagy ha a terheltsérsak a vallomást megtagadják;

4. ha a felolvasásba a vádló és a vádlott beleegyeznek és a tárgyalásvezető hozzájárul. E rendelkezés azért szükséges, nehogy egészen a felek tetszésére legyen bízva annak elhatározása, vajjon mikor helyettesítse a valóban közvetlen és szóbeli bizonyításfelvételt az írásbeliség, vagyis hogy az eljárás egyik legfontosabb alapelve mellőztessék-e vagy sem.

Viszont azt, hogy valamely szemle- vagy leletfelvétel, bizonyítvány vagy okirat stb. fel ne olvassassék, azért kellett a vádló és vádlott lemondásán kívül a tárgyalásvezető hozzájárulásával is függővé tenni, mert az utóbbi azok felolvasását diszkrecionárius hatalmánál fogva hivatalból akkor is elrendelheti, ha a vádló és a vádlott a felolvasásról lemondanak.

5. Ha a kihallgatott tanu a királyi ház tagja, vagy ha őt a nemzetközi jog szerint területenkívüliség vagy személyes mentesség illeti meg.

A főtárgyalást megelőző eljárás alatt adott szakértői vélemény továbbá felolvasható, ha azt testi sérteések eseteiben tényleges szolgálatot teljesítő katonarvos vagy orvosi közszolgálatban álló más orvos előzetes bírósági szemle nélkül, vagy ha a véleményt az igazságügyi orvosi tanács, az országos bírósági orvos vagy más állami szakhatóság, intézet vagy közeg adta.

Ha valamely jegyzőkönyvnek vagy véleménynek a tárgyalásvezető által elrendelt felolvasását a vádló vagy a vádlott ellenzi, a felolvasás megengedhetősége felett a haditörvényszék határoz.

A felolvasás oka a tárgyalási jegyzőkönyvben mindig megemlítendő.

Szemle- és leletfelvételeket, sérülési jelentéseket, a vádlott ellen korábban hozott büntető ítéleteket, személyi és erkölcsi okmányait, hatósági értesítéseket és bizonyítványokat, valamint egyéb, az ügyre nézve jelentős okiratokat és iratokat fel kell olvasni, ha csak mind a vádló, mind a vádlott, mind a tárgyalásvezető a felolvasásról le nem mond.

A tanuzás kötelessége alól mentes tanu vallomásától szóló jegyzőkönyv nem olvasható fel, ha az ilyen tanu utólagosan, különösen a főtárgyaláson az őt megillető mentességet igénybe veszi.

A tárgyalásvezető a bizonyító eljárás folyamában vagy befejeztével felmutatja a vádlottnak és amennyiben szükséges, a tanuknak és a szakértőknek is azokat a tárgyakat, amelyek a tényállás tisztázására szolgálhatnak és nyilatkozatra hívja fel őket, vajjon azokat felismerik-e.

A bizonyítás felvétele után a tárgyalásvezető kérdést intéz a vádlóhoz, a magánpanaszoshoz, a vádlotthoz és védőjéhez, vajjon nem kívánnak-e a bizonyítás kiegészítése iránt indítványt tenni.

Tagadó válasz esetében vagy ily indítvány elutasítása vagy az új bizonyíték felvétele után az elnök a bizonyító eljárást befejezettnek nyilvánítja.

A bizonyító eljárás befejezése után az elnök a vádlónak adja meg a szót avégből, hogy indítványát mind a vádlott bűnösségére, mind az ellene alkalmazandó büntető rendelkezésekre vonatkozólag megtegye és megokolja. Arra nézve, hogy az alkalmazandó büntetési tételen belül a büntetést a bíróság mily mértékben szabja ki, a vádló határozott indítványt nem tesz.

A vádlottnak és védőjének joga van erre válaszolni. Ha a vádlottak többen vannak, a perbeszédek sorrendjét a tárgyalásvezető határozza meg. Ha a vádló a vádlottnak vagy a védőnek fejtegetéseire válaszol, mindenesetre a vádlottat és védőjét illeti az utolsó felszólalás.

Itt is ki kell emelnem, hogy perbeszédet csak a vádló, a vádlott és védője tarthat, ellenben a sértett

és a magánpanaszost, akik — mint már említve volt — a honvédség bűnvádi eljárásában ügyfelek minőségével nem bírnak, e jog meg nem illeti.

Ha a vádló a főtárgyalás eredményéhez képest a vádlottat elítélhetőnek nem tartja vagy a magánpanaszos a főtárgyaláson a megbüntetésre irányuló kérelmét visszavonja, a vádló a vádat elejti.

A vád elejtését meg kell okolni.

Ha a vádló a bizonyító eljárás következtében akképen látja a tényálladékokat megváltozottak, hogy a vádlott más büncselekményben mutatkozik bűnösnek, mint amellyel a vádirat szerint vádolva volt, a bizonyító eljárás befejezése után vagy azonnal előterjeszti a megváltozott tényálladékokra alapított vádindítványát, vagy pedig oly célból, hogy megfelelő vádat emelhesen, a főtárgyalás félbeszakítása vagy elnapolása iránt tesz indítványt.

Ha a vádló a főtárgyalás alatt arról győződik meg, hogy a vádlottat a vád tárgyává tett büncselekményen kívül honvéd bírósági úton büntetendő más büncselekmény is terheli, a vádat arra az illetékes parancsnok jóváhagyásának kieszközlése nélkül is kiterjesztheti.

A vádló azonban azt is indítványozhatja, hogy a főtárgyalás a megfelelő vád emelése végett félbeszakítsák vagy elnapoltassák, vagy hogy részére az újonnan kiderült tett önálló üldözésének joga fentartassék, amely esetben azután az újonnan felmerült büncselekmény üldözéséhez az illetékes parancsnok utasítására van szükség.

Csak kívánatra (magánindítványra) üldözhető büncselekmények tekintetében a vádló az előbb említett indítványokat csupán a jogosultnak a bűnvádi üldözés iránt előzetesen előterjesztett kívánata után teheti meg.

(Folytatjuk.)

Néhány szó a Radio-ról.

Az utóbbi évtizedeknek felfedezéseiben és találmányokban oly gazdag időszakában talán még a repülőgép feltalálása és rohamos tökéletesedése sem váltott ki oly osztatlan, a társadalom minden rétegére kiterjedő érdeklődést — mondhatni járványszerű lázt — mint napjainkban a rádió.

Talán a pestieket nem rázta fel annyira, mint más városok, főleg külföld lakóit, mert mielőttünk nem szokatlan jelenség, hogy lakásunkban kényelmes karosszékből, vagy pláne ágyban fekvé hallgathatjuk végig az opera előadását vagy élvezzük a koncertek zenéjét. A budapesti telefonhírmondó mintegy alapja volt a mai „broadcasting” (szétszórás) fogalmának. Természetesen a feltalálók egész sorának kellett jönnie, amíg a vezetékdírtok mellőzhetők lettek és az aetherbe szétszórt hullámok megfelelő készülékekkel eddig nem képzelhető távolságokból varázsolják fülünkbe távoli koncertek akkordjait.

Valahányszor a vevőkészülék előtt ülök, nem tudok megszabadulni bizonyos szorongó érzéstől. Elemezve talán a „végtelen” megérzésének nevezhetném. Leköt az a tudat, hogy szobámban előttem levő készüléken és néhány kifeszített dróton kívül, mely lakásom körzetén nem terjed túl, más összekötő kapocs a világgal nincs. Körülöttem az aetherhullámok milliói szelők keresztül-kasul a teret, haladnak át üvegen, falon, testen s eddig azok szellemtanca rám nézve érzékelhető nem volt. Most azonban elég egy gomb elcsavarása s hallok hangokat, beszédet, zenét nagy távolságokból s meglevenül előttem a mese. Nincs távolság. A mellettem elhaladó hullámok folytatják útjukat a végtelenbe csillapítatlanul. Nem lehet határt szabni a képzeletnek, mert amit ma ezen a téren lehetetlennek tartunk, a holnap már beteljesedését hozhatja.

Amint beláthatatlan a rádió fejlődése, épen úgy széleskörű találgatást enged meg a felhasználás és mint minden találmánnyal lenni szokott a visszaélés tekintetében. Azért eltekintve az egyéni tudásvágytól, még hivatásszerű érdeklődésből sem zárkozhatsz el előle, mert bár tudomásom szerint büntető és tiltó ren-

delkezések még nincsenek — de lesznek s tapasztalatból tudhatjuk, hogy a bűnöző világ sokkal hamarabb veti rá magát egy új találmányra, hogy avval visszaélhessen, mint a nyomozó hatóságok, amelyek csak az észlelt káros jelenségek febukkanása esetén kezdenek többnyire azon eszközök felett tanácskozni, melylyel azokat megakadályozzák.

Távol áll tőlem rémképeket festeni s talán korai is volna, de az e körbe vágó újabb-nál-újabb találmányok özöne beláthatatlan látókört nyújt, melyen belül a rádió a kereskedelem, társadalmi és politikai életre rá fogja a maga bélyegét nyomni. Épen így beláthatatlan a visszaélések tömege, melyekre a rádió, főleg a titkos rádió állomások működése folytán tág teret fog nyújtani.

A repülőgépek rohamos fejlődésekor az élclapok sokat emlegetett légi rendőrsége, talán most váltik igazán időszervé, ha nem is repülőgépen nyargalva és üldözve a szökevény bankpénztárost, hanem érzékeny készülékek előtt ülve fülén a hallgató kagylókkal s az antennák csápjaival röptében el-elfogva a titkos állomások, titkos és tiltott beszélgetéseit. Ez nem a fellegvárak birodalmába tartozik, ez megvalósítható és szükséges. Sőt már vannak műszereink, melyekkel a titkos vagy nyomozott állomások helye pontosan megállapítható.

A hullámok terjedésére nincs demarkacionális vonal, nincs országhatár s a határőrök szuronyai nem képeznek akadályt. Ezért főleg ma az országbomlasztó titkos propagandák korában fokozott figyelmet kell fordítanunk az aether láthatatlan vándoraira.

Oly országok, melyek propaganda iratait eddig elég sikeresen tudtuk távoltartani, mely könnyen bízhatják hiteiket az aetherhullámokra s nem csak meglesz könnyítve az itt élő cinkosakkal való érintkezés, hanem zavarhatnak élvezetükben olyanokat is, kiket népbolondító elveik legkevésbé sem érdekelnek.

Hasonló eset állhat elő, mint ami az amerikai felfedező készülékek tulajdonosait ejti néha kétségbe, ahol a legtöbb leadó állomás különböző és főleg ott burjánzó vallásfelekezetek kezében van, melyek azt propaganda céljaira használják fel. Így gyakran megtörténik az az eset, hogy valaki élvezettel hallgatja egy opera áriáját, vagy egy társaság vígan táncol a legújabb tánczenére, midőn közbedörög egy hang és alapos fejmosás után a pokol tüzével ijeszt mindenkiket, aki — nem lép be ebbe vagy abba a szektába vagy felekezetbe.

A mi szempontunkból talán örömmel is üdvözölnek a még álmok országába tartozó újítást, hogy vármegyénk, esetleg több vármegye területére nagyobb városokban felállított leadó állomások a nap bizonyos órájában közölnék az őrökkel a nyomozó parancsokat és más nem titkos természetű, de gyors mire elkészül, elkobozzák. — Reméljük azonban, hogy

Titkos dolgot egyelőre közölni természetesen nem lehet — legalább is a leadó készülékek jeleit minden vevőkészülék, ha egyébként a feltételeknek megfelel — felveheti.

Nálunk a műkedvelők között a rádiórendelet késése miatt nagy bizonytalanság uralkodik, mert senki sem tudja, hogy mit csináljon s merjen-e hozzákezdeni vevőkészülék előállításához, mert megeshetik, hogy mire elkészült, elkobozzák. — Reméljük azonban, hogy a késés kárpótolva lesz a kellő szakavatott, körültekintő alaposággal.

A napilapokban több esetben vádolták a Magyar Távirati Irodát, hogy a rendelet és concesszió megjelenése előtt magának akarja kisajátítani a rádió ügyét és úgy lép fel, mintha az engedély már a zsebében volna. Ez így téves beállítás, mert az tény, hogy a M. T. I. vidéki központjainak a nap bizonyos óráiban ad le a rádió híreket, de azok beszerzése neki nagy költségbe s nagy szervezet mozgásban tartásába kerül s ő ezeket előfizetőinek, kik tehát az ő költségeihez hozzájárulnak, adja le. Bár nem akadályozhatja meg, hogy a kinek vevőkészüléke van, felvehesse, de a szerzői jog védelméről szóló törvény védi a felhasználás ellen. Aki tehát nem csak meghallgatja, hanem elő nem fizető hírlapban közli, az a bíróság előtt felelőségre vonható, s ha a M. T. I. ezt teszi, csak jogával él.

Később is állandó nyílt kérdés lesz a titkos vevőállomások ügye, mert nem szólva arról, hogy a vevő-

készülék avatatlan kezek által történő szabálytalan kezelése révén zavarja a közeli vevőkészülékeken hallgatók élvezetét, bármily adóállomás lépjen is működésbe, egész működése igen nagy költségbe kerül s azt nem fődízheti másból, mint az előfizetési díjából.

Igen érdekes jogi vitára fog alkalmat adni, hogy a dróttalan mulattató programok lehallgatása nem előfizetők részéről lopást képezhet-e.

Légszesszt, villamos áramot, a telefonhírmondó híreit lehet ellopni, hiszen az áram, a gáz előállítása anyagfelhasználást és gépmunkát igényel, úgyszintén a telefonhírmondó egy új ága is külön áramfogyasztást okoz, tehát anyagi károsítással jár, de a rádió állomás nem fogyaszt több áramot, neki nem okoz több munkát, akár százezer, akár tízmillió készülék fogja fel a hullámaikat. Legfeljebb az előfizetők és lehallgatók érdeke, hogy minél több előfizetője legyen egy adóállomásnak, mert akkor nagyobb jövedelem mellett, változatosabb és művésziesebb programot tud nyújtani. Azt hiszem, hogy maguk az előfizetők fognak legjobban működni az ilyen lopvahallgatásokkal szemben. Végeredményében az egész — *tiszteség dolga.*

Egész más beszámítás alá esik a táviratok továbbítását közvetítő Morse jelek lehallgatása. Még nem tart ott a tudomány, hogy a táviratok közvetítésére használt hullámok elkülöníthetők volna, alkalmas készülékkel azok is vehetők és sok oly gyakorlott ember van, ki a Morse-jeleket hallás után is tudja olvasni. Ez már a táviró és levéltitok megsértésének szakaszát érinti. Azért helyesnek tartanám a készülék leplombálását egy bizonyos hullámhossz határánál, de ehhez előbb szükséges, mint részben meg is történt annak nemzetközi szabályozása, hogy a hivatalos táviratok bizonyos (2000 m.) hullámhosszon felül adassanak le, míg a 200—2000 m. hullámhosszak a szórakoztató műsort szolgáltatnák. (Ez is a terv.)

Nem akarok jelen értekezésem keretén belül a rádió lényegével, leadó- és vevőkészülékekkel foglalkozni, mert egyrészt túlhosszúra nyúlna, másrészt a folyóiratok, rádióiratok száza foglalkozik vele és a könyvpiacon is el van árasztva könyvekkel, melyek népiesen vagy tudományosan foglalkoznak vele.

Sok csalódástól szeretném csak megóvni a rádióval foglalkozókat, ha azt tanácsolom, hogy mielőtt egy készülék összeállításához kezdenének, ne csak a népszerű leírások után induljanak s kezdjék az elég drága anyagot pocskololni, mert meg lehet ugyan, hogy véletlenül sikerül, de *biztos* készülékük még korántsem lesz. Főleg áll ez a magyar leadóállomás hiányában szükséges többlámpás készülékekre. Ezeknél pontos munka, anyag gondos megválasztása, teljes szigetelés, alapos hozzáértés és meglehetősen sok számítás szükséges, mert eltekintve a zavarástól, mit szomszéd állomásuknak okozhatnak, a legérzékenyebb és legdrágább rész, a lámpák gyors elhasználását is okozhatják. Így kiadásuk sok, élvezetük kevés és a sok kellemetlenség végül is kedvüket veszi. Azért ajánlatos szakértők alapos oktatását kikérni, ily tárgyú tanfolyamokat, melyek rövidesen vidéken is létesülni fognak, hallgatni és így kellő felkészültséggel nekikezdeni a különben sok élvezettel járó összeállításnak.

Egészen más eset áll elő, ha nekünk is lesz Csonkamagyarországon külön egy vagy több leadó állomásunk (esetleg közvetítő állomás), mert akkor poton pénzre és könnyen előállítható kristálydetektoros készülékünkkel ugyanolyan élvezetben lehet részünk.

Reméljük, hogy ez a kérdés is mielőbb, közmegegyezésre teljes megoldást nyer.

B. L. B.

Nem az tesz minket szabaddá, ha fölöttünk mit sem akarunk tenni, hanem éppen az, ha valamit tisztelünk, ami fölöttünk van. Mert amidőn ezt tiszteljük, fölemelkedünk hozzá, s elismerése által bebizonyítjuk, hogy magunkban hordjuk a magasztos és érdemesek vagyunk vele egy sorba állani.

Goethe.

Portyázás.

Przemysl feladásának tízéves gyászévfordulóján boruból, sötétségből, mint örök fénnel világító szövétnek ragyog ki a magyar katona örök, hervadhatatlan dicsősége. Nem is gyászünneppnek kell ezt a napot tekintenünk, hanem inkább szívbe iktatott nemzeti ünnepnek, az emlékezés és büszkeség századokra kiható ünnepének, amelyről a jövőendő krónikása érbe és kőbe vésendő betűkkel fog írni. Regék, mondák és legendák kelnek majd a jövő nemzedék ajkán s a soha véget nem érő magyar hősköltemény az oroszánokként küzdő, utolsó lehelletig ellentálló przemysli hősök fejét is babérkoszorúval fogja övezni. Üdv és hódolat Nektek, przemysli hősök, tragédiátok tizedik évfordulóján egy egész nemzet soha el nem muló hálája és kegyelete fordul Felétek!

Európa békéje a békeszerződések aláírásával szünt meg. Ezt nem mi mondjuk, hanem az angol miniszterelnök mondotta, a békeszerződések egyik megalkotója, Lloyd George pedig egyik legutóbbi beszédében a békeszerződéseket olyan éles hangon bírálta, amelyet eddig még az ő szájából sem hallottunk, pedig ő volt a legelső egyike, aki katasztrofális tévedését belátta és bűnbánatot hirdetett. Hangoz az egész világ a békeszerződések kárhóztatásától, torkig vannak velük a „győzők” is, mert most már ők is tudják azt, amit mi régen tudunk, hogy az egész világ minden baját és nyomorúságát nem a háború okozta, hanem egyedül a békeszerződések okozták. A háborúért való felelősséget maguk között a volt központi hatalmakra kényszerítették, de a békéért való sokkal súlyosabb felelősséget már minden igyekezet mellett sem lehet reánk hárítani, azért azt most egymásra igyekeznek tologatni. Csak azt nem értjük, hogy ha a békeszerződésektől maguk is szabadulni szeretnének, ha azokat kárhóztatják és minden baj egyedüli kutforrásának tartják, milyen erkölcsi alapon kívánják tőlünk, hogy mi viszont ugyanazokat a békeszerződéseket „tiszteltben tartsuk” és örökéletűeknek elismerjük?

Egy őr járőre az illetékes kir. ügyészség felhívása folytán egy bűnügyben nyomozást teljesített és a nyomozás folyamán egy tanut Budapesten a rendőrség által melléje adott két detektív kíséretében lakásán felkeresett és kikérdezett. Ennyi volt az egész, semmi több. A járőr udvarias volt, semmiféle szabálytalanságot el nem követett, a tanuként kikérdezett hölgy azonban mégis jónak látta, hogy „meghurcoltatásáért” egy napilap szerkesztőségénél keressen elégtételt. Eddig nem is találunk a dologban semmi különösöt, elvégre mindenkinek jogában áll vélt sérelmével oda fordulni, ahova jónak látja s ha azt nyilvánosságra akarja hozni, azt is megteheti. Mi sohasem féltünk és nem is félünk a nyilvánosságtól. De annyit mégis csak elvárhatunk, hogy egy komoly, nagy napilap, amely a maga nivójára súlyt helyez — és tudjuk, hogy az illető napilap nagy súlyt helyez rá — ilyen naiv „szenzációnak” ne adjon helyet. Mert egy ilyen lap szerkesztőségében valakinek mégis csak tudnia kellene, hogy a csendőrségnek igenis joga van bár-

kit — még az illető érzékeny hölgyet is — tanuként kikérdeznie és hogy éppen a kötelező udvariasság szempontjából van előírva, hogy a csendőrség a tanukat rendszerint nem idézheti meg, hanem lakásukon keresi fel. Ez Magyarországon — Budapesten is — nap-nap mellett számtalan esetben megtörténik anélkül, hogy bárkinek is eszébe jutna ezen felháborodni. Minden igyekezetünkkel azon vagyunk, hogy az állampolgárok megelégedését kiérdemeljük. Elismerést és jutalmat nem várunk, de azt igenis elvárjuk, hogy ne bántsanak minket akkor, ha nem adunk okot rá.

Figyelő.

A nagyváros mint a bűnözők eldorádója.

Írta: ERNST ENGELBRECHT, bűnügyi rendőrbiztos (Berlin).

Közismert tény, hogy a nagyváros a büntetésekre egész különös vonzóerőt gyakorol. Minden igazi büntettes a nagyvárosba igyekszik és ezért ott gyülekeznek rendszerint még a messzi vidékek bűnre hajlamos emberei is. Az igazi, a hivatásszerű bűnözés helye a nagyváros. Ennek főoka mindenekelőtt a büntettes létérdekeiben keresendő, mert a vidéken vagy a kisvárosban nincs elég alkalma a bűncselekmények elkövetésére. Természetes, hogy a kisvárosoknak is meg vannak a maguk bűnözői, ezek azonban többnyire csak kisebb bűncselekményekre vagy alkalmi lopásokra és betörésekre szorítkoznak. A kisvárosban a felfedeztetés veszélye nagyobb, a hivatásos büntettes tehát sokáig nem képes magát leplezni, neki a nagyvárosra van szüksége, amely a „működés”-re korlátlan lehetőséget nyújt és a bűncselekmény elkövetése után az elrejtőzést is lehetővé teszi. Ezért gyűjtőhelye a nagyváros a büntetteknek. Minél nagyobb a város, annál sokoldalubb a bűnözése, annál biztosabban érzik magukat benne a büntettek és annál nehezebb őket leküzdeni.

Minden nagyvárosnak megvannak a maga városrészei, utcái és helyiségei, amelyekbe a csavargóvilág magát különösen befészkel. Minél nagyobb forgalmú a város, annál kiterjedtebbek ezek a városrészek. Így pl. Németországban kétségtelenül Berlin és Hamburg azok a városok, amelyekben a legtöbb és legveszélyesebb csavargó él. Hamburgban pl. a bűnözők az altonai határhoz közelfekvő St. Pauli nevezetű, inkább hírhedt, mint híres városrészben koncentráltak, amely városrésznek már a fekvése is nagyon kedvez nekik. Az üldözött büntettes igen könnyen át tud szökni a másik városrészbe, ahova a hamburgi rendőrség hatásköre már nem terjed ki, de ezenkívül is, a St. Pauli városrész számtalan kétes helyisége és lármás utcái a büntetteknek és cinkostáiraiknak nagyszerű terepet biztosítanak.

Berlinben a csavargóvilág több városrészt foglal le magának. A csavargók főgyülekezőhelye a Schlesischer Bahnhof számtalan mellék- és zsákutcával bíró környéke és a régi Schennenviertel az oranienburgi kapuig és a stettinij pályaudvarig. Ezen a vidéken számtalan olyan vendéglő, kocsmá és kávéház van, amelyek vendégeit kizárólag csavargók képezik. A Schlesischer Bahnhof környékén különösen nagy számban fordulnak elő a lengyel nemzetiségű büntettek, mert a Lengyelországgal való forgalmat ez a pályaudvar bonyolítja le. Ezek itt betöréssel, rablással és más bűncselekményekkel foglalkoznak. Az óriási, áttekinthetetlen bérkaszárnnyak nagyon megkönnyítik ezeknek az elemeknek a rendőrség szeme elől való ideiglenes elűnését és bejelentés nélküli tartózkodásukat. A délutáni és esti órákban ezeken a vidékeken hemzsegek a lármás és részeg csavargók és piszkos kéjnek és ezek még piszkosabb kitarottjai. A Koppenstrasse, azután a Schennenviertelben levő Münz-, Grenadier-, Mulaek- és Schönhauserstrasse szintén telve vannak ezzel a népséggel. Egy kis különbség mindenesetre ezek között

is van, minél inkább haladunk nyugat felé, annál kevesebb csavargóval és jobb közönséggel találkozunk.

Amíg a Schlesischer Bahnhof környékén a legközönségesebb csavargónépség tanyázik, addig a Schennenviertelben és az oranienburgi kapu körüli utcákban aránylag tisztességesebb viszonyok uralkodnak. Ezt legjobban akkor lehet látni, ha az éjjeli lebujokat (Nachtkaschemmen) egymással összehasonlítjuk. A Koppenstrasse ilyen helyiségeit pl. össze sem lehet az August- vagy Linienstrasse hasonló zsánerű helyiségeivel hasonlítani. Ez a különbség a prostitúción is meglátszik. Olyan piszkos, visszataszító némbereket, mint amilyenek pl. a Schlesischer Bahnhof környékén vagy pl. a Münzstrasseban vannak, Istennek hála Berlinben sehol máshol nem lehet találni. Csavargók vannak persze másutt is, de külső megjelenésük aránylag sokkal tisztességesebb, mint ezeké.

A lebujok, az ü. n. „Kaschemme”-k a csavargók életében fontos szerepet játszanak. A csavargó annyira hozzászokik a maga „törzslebuj”-ához, hogy az valóságos otthonává válik, ahol őt éjjel-nappal meg lehet találni. Itt találkoznak a cinkostársak egy kis „eszmecserére” s itt beszélnek meg az új „dolgot” is. Kora reggelig folyik itt az élet és a részeg vendégek lármája nagyon sokszor vegyül össze a reggeli Istentiszteletre hívó harang szavával. Megjegyzendő, hogy a bűnözők minden kategóriájának megvan a maga külön lebujja vagy kávéháza, amely aztán állandó találkozóhelyüké válik.

Az ilyen csavargólebujok élete nagyon érdekes. Sokszor egész kedélyes és tisztességes szórakozás folyik bennük. A tulajdonos, a „Bost” gondoskodik róla, hogy a kíváncsiságból bemerészkedő tisztességes publikumot ne molesztálják és hogy a társalgás tónusa nagyon közönségessé ne váljék. A „Bost”-nak különben a vendégek előtt nagy tekintélye van és az ü. n. „kidobó” (Rauschmeister) segítségével nagyon respektált rendfenntartó hatalmat gyakorol. Érdekes, hogy még a legveszedelmesebb csavargó is óvakodik attól, hogy a „Bost” haragját magára vonja, sőt nézeletérések esetén a vendégek mind a „Bost” pártjára állanak, mert hálások neki, hogy részükre meleg „otthon”-t biztosít.

A „Kaschemme”-ben szabály szerint csak kávé és alkoholmentes italokat szabad kimérni, de persze dugva sört is lehet kapni, csak „hideg buillon”-ként kell megrendelni.

A lebujok télen természetesen sokkal látogatottabbak, mint nyáron, mert a hideg és az eső a vendégeket meleg helyre kényszeríti. Nyáron persze a szabadban való tartózkodás kellemesebb. Az „Unter den Linden”, az állatkert és a parkok padjai nyáron telve vannak csavargókkal, akik aztán a vidék közbiztonságát is sokkal erősebben veszélyeztetik, mint télen. Sok csavargónak egyáltalán nincs lakása, napközben a városban koldulnak vagy házról-házra járva énekelnek s csak éjjelre térnek be egy-egy lebujba vagy valamelyik pályaudvar várótermébe, hogy egy-egy keveset aludjanak.

A rendőrség a lebujokat természetesen állandóan szemmel tartja és éberen ellenőrzi. Meglepő rajtaütésekkel sokszor az összes vendégeket összeszedik és teherautókon a rendőrigazgatóságra viszik, ahol minden egyes embernek alaposan utánanéznak. A rendőrség majdnem mindig jó fogást csinál, mert majdnem mindig van az előállítottak között jó egynehány körözött egyén, akiket a rendőrség vagy az ügyészség örömmel üdvözl.

Minden erény önáldozattal jár, feláldozásával pillanatnyi kényünknek, megtagadásával önhasznunknak, s nem ritkán hajlandóságunk vagy gyűlölségünk elnémitásával: azonban minden áldozat kicsiny azokhoz képest, miket a hazának kívánni joga van. Mindent, amit élted folyta alatt arcod izzadásában gyűjtöttél; mindent, amit lángoló szerelemmel fűztél magadhoz, javaidat, kincseidet, házadnépét és saját éltedet naponként és pillanatonként érte fel kell szentelned.

Kölcsey.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

A lelkiismeret szerepe a nyomozásban.

Irta: KÖVI PÁL 2. o. tiszthelyettes.

Előfordul, hogy a lelkiismeretes nyomozó éppen akkor jut a legnehezebb helyzetbe, amikor a nyomozás szülei szépen, logikusan összefutnak, a legterhebb bizonyítékok sorozata támadja a gyanuba fogott kétségbeesett védekezését, amikor minden megy, mint a karikaesapás, csak össze kell szedni az adatokat és készen van a bizonyítékokkal körülbástyázott feljelentés. Egy kérdés azonban még mindig megmarad kérdésnek: mit érez munkája eredményéről a nyomozó? Tehát az a jóformán le sem rögzíthető, apró kis mozzanatokból kialakuló ösztönös gyanakvás, amely megmozdul a gondolkodó csendőr fejében: vajjon tényleg úgy áll-e az ügy, vagy pedig csak a szerencsétlenül találkozó véletlen körülmények adták kezébe ezt az abszolút biztosnak látszó, logikus, bizonyítékokkal alátámasztott és a közvélemény által is elfogadott és helyeselt megoldást? Soha sem szabad a csendőrnek lelkiismerete eme gyanakvás formájában megnyilatkozó mozdulását legyűrníe. Sőt, ha az önmagától nem ébredne, akkor is meg kell néznie, hogy mi van ott belül, ahol a csendőr embertársainak becsületébe, szabadságába, esetleg életébe vágó nyomozásai kérdésében önmaga fölött ítélik. A közelmúlt egyik nagy gyilkossági esetének nyomozása alakult ki éppen úgy, hogy alapos tanulságokat szűrhetünk le magunknak arra vonatkozólag, amit az előbb mondtam. Ne tapadjunk tehát oda ahhoz az egy nyomhoz, amelyet a helyzetadta körülmények hatása alatt rögtön felfog a szemünk, hanem széles látókörre igyekezve, minden eshetőségre gondolva és a kezünk ügyébe botló nyom lenyűgöző hatása alól felszabadult ruganyossággal keressük azt a megoldást, amelyet aztán belső érzésünk helyeslő és meggyőző ereje is jónak fog mondani, mert különben könnyen elkövetjük azt a kettős hibát, hogy ártatlant hurocolunk meg, másrészt pedig a bűnösnek bőséges időt és módot adunk arra, hogy nyomozásunk köréből kivonja magát. Nekem volt már egy olyan nyomozásom, amelyben csakis a lelkiismeretem megmozdulásának köszönhetem, hogy ezt a kettős hibát el nem követtem.

Bicskei őrsparancsnokoskodásom idejében, 1920. november 9-én 14 órakor Pötördi Istvánné, szül. Posfai Zsuzsanna halálsápadtan és reszketve nyitott be az őrsirodába és előadta, hogy édesanyját a Máli-hegyen levő prэшháza pincéjében meggyilkolva találta. Rögtön felszerelve, magam mellé vettem 3 főt, közöttük egy csendőrt és egy próbacsendőrt, hogy komoly eset nyomozását is tanulják a fiatalok. Megjegyzem, hogy a meggyilkolt öregasszony egyedül lakott a prэшházban. A helyszínre érkezve, először alaposan átvizsgáltam a prэшház közvetlen környékét és az ajtó közelében 2 drb pisztolyból kilőtt töltény hüvelyét és az egyik kilőtt lövedéket találtam meg. Ugyanott feküdt a földön a meggyilkolt varrókészlete és néhány véresepp nyomát is megtaláltam a földön, amelyek a pince lépcsőjén lefelé folytatódtak. Magában a prэшházban semmi olyan rendellenességre nem találtam, amelyből dulakodásra vagy rablásra lehetett volna következtetni. Követtem hát a véresepp nyomait le a pincébe, ahol a hulla a hordók között arccal a föld felé hétköznapi ruhájába felöltözködve feküdt. Két lövés nyomát találtam rajta, azok okozták halálát. Az eddig látottakból annyit már tudtam, hogy nappal, a pince lejárata előtti fatörzsön varrogatás közben érte utól a halál a 69 éves öregasszonyt és a gyilkos levonszolta a hullát a pincébe. Jelentéseimet a szükséges helyekre megtettem, a hullát — miután a helyszíni szemlét alaposan megejtettük — Bicskén felboncolták és eltemették.

Ismertem a meggyilkolt családi viszonyait. Két fia és két leánya rossz viszonyban éltek vele, éppen ezért is lakott az öregasszony egyedül a prэшházban. Különös jelentőséggel ötlött szemembe az, hogy rablás nyomait nem találtam. Itt tehát valaki csak az öregasszony életére és annak kioltása után reá váró anyagi eredményre pályázhatott. Ez még inkább a rokonok felé terelte gyanumat. És gyors elhatározással felvettem ezt a

kinálkozó fonalat. Kutattam azok után, akik a gyilkosság napján a Máli-hegyen jártak és találtam is egy ilyet: Molnár Lászlónét, aki a gyilkosság idejében a meggyilkolt prэшházának tőszomszédságában kukoricaszárat vágott. Ez az asszony elmondotta nekem, hogy a meggyilkoltal nagyon jó viszonyban volt, aki az utóbbi időben sokat panaszkodott, hogy fia: Ferenc és György kellemetlenkednek neki. Molnárné a gyilkosság délelőttjén 10 óra tájban érkezett fel a hegyre és akkor Posfainé prэшházától kb. 20 lépésre fekvő kőrákánál egy fiatalembert látott álldogálni, akivel azonban mit sem törődve, hozzáfogott munkájához. Egy órányi idő eltelté után lövéseket hallott, de az sem tűnt föl előtte különösnek, mert többször előfordult, hogy vadászok lövöldöztek a hegyen. Ebédidőben szokása szerint elment Posfainéhoz, de a prэшházat zárva találta. Az ajtón kopogott, választ nem kapott, mire az ablakhoz ment és ezt zörgette meg. Ekkor az ablakban egy fiatal férfi jelent meg és megkérdezte, mit akar. Molnárné azt felelte, hogy vizes edényt akar kérni Kati nénitől (Posfainé), mire a fiatal ember kinyitotta az ajtót és azt mondotta, hogy menjen be és keresse meg a vizes edényt, mert ő nem tudja, hol van az és megjegyezte, hogy Kati néni elment hazulról. Ez sem volt feltűnő, mert azt hitte, hogy valamelyik rokon van benn a prэшházban és az öregasszony tényleg eljárt hazulról csere lisztüzleteket kötni. A prэшházba azonban nem ment be, hanem visszament kukoricaszárat vágni. Hogy azután a fiatalembert mit csinált a prэшházban, meddig tartózkodott ott és hova távozott, azt nem tudja, mert többé ügyet sem vetett a prэшházra. Pontos személyleírást tudott adni a fiatalemberről. Eggyel már most többet tudtam és pedig azt, hogy elvetemedett és hidegvérű gonosztevővel van dolgom. Egyébként pedig Molnárné kikérdezésének eredménye újra csak az első pillanatok gondolatköréhez ragasztott és pedig most még erősebben a rokonok felé irányította utamat. Van-e hát olyan fiatal férfi a rokonok között, akire Molnárné személyleírása ráillik? A szerencse itt is kedvezett. Van! Posfai Györgyre, a meggyilkolt öregasszony fiára szabták azt a személyleírást. Kérdés azonban, milyen ennek a fiatalemberek az előélete és mi van az esetleges alibivel? A „szerencse” most sem hagyott cserben, mert megállapítottam, hogy a fiú a gyilkosság előtt 2 héttel jött haza Decsről és be akart költözni az anyja házába, ki ezt nem engedte meg. Erre a fiú kiereszkölt anyjától 4000 koronát azon a címen, hogy visszautazik Decsre. A fiú tehát nem sok idővel a gyilkosság előtt össztűzött anyjával és erőszakos módon pénzt is csikart ki tőle. Pályázik a lakásra is és pénzre is szüksége van. Ha idegen lenne a gyilkos, mindenesetre rabolt volna is, már pedig a család megállapítása szerint semmi sem hiányzik a prэшházból. De mi van az alibivel? Nem tudta igazolni, hol járt a gyilkosság napján. De tökéletes munkát akartam végezni és ezért alkalmat adtam Molnárnénak arra, hogy a községházán kikérdezés alatt álló Posfai Györgyöt, annak tudta nélkül, alaposan megnézhesse. A nyomozás eddig oly simán ment, önmagától látszott adódni minden, hogy egy szikrányit sem ért váratlanul Molnárné kijelentése, amely szerint Posfai Györgyben, akit azelőtt nem ismert, határozottan felismerte azt a fiatal embert, akit a gyilkosság délelőttjén a prэшházban látott. A szerencsétlen Posfai György tagadott kétségbeesetten és a pisztolyt sem találtuk meg nála. De mit ért ez azokkal a súlyosan terhelő körülményekkel szemben, amelyek a nyomozás eddigi folyamán felmerültek ellene, különösen Molnárné határozott kijelentésével szemben, hogy felismeri benne a prэшházbéli fiatalembert. Már ez egymagában véve is a legsúlyosabb bizonyíték, elvégre fényes nappal, közvetlen közelből látta a gyilkost, tehát kétségtelenül rá kell arra ismernie. A falu közvéleménye is Posfai György ellen irányult, mindenki benne látta kétségtelenül a gyilkost. Elfogtam és tényvázlattal a székesfehérvári kir. ügyészségnek átadtam Posfai Györgyöt. Ha én ezzel az ügyet, mint „kész” nyomozást a magam részéről lezárom, nem tudhatni, minő sorsra kárhoztatta volna a sors a szerencsétlen körülmények ilyen pergőtűzébe került Posfai Györgyöt? De nem zártam le az ügyet. Újra át és átgondoltam az egész esetet és Posfai magatartásának egyes apró mozzanatait, meg egyéb oly benyomások, amelyeknek gyökerét meg sem tudtam volna találni, mind job-

ban életrekeltek bennem azt az érzést, hogy itt még sincsen így minden rendjén. Más nyomokat kerestem és találtam is hamarosan. Portyázás közben az egyik majorban megtudtam, hogy a gyilkosság idejében a Máli-hegy felől egy batyus fiatalembert láttak a répaszedő leányok közeledni s bár meg sem kérdezték, azt mondta, hogy hadifogságból jön, útközben meglátogatta a Máli-hegyen lakó öreg anyját és most Herceghalomra megy. Egy másik majorban találtam egy embert, akihez a gyilkosság napján Herceghalomról jövet egy fiatalember szegődött hozzá, aki Budaörsön szállott fel a vonatra és azt mondta, hogy a bicskei szőlőkbe megy öreg anyját meglátogatni. Szárnyas kerék volt a sapkáján, vasutasnak látszott.

Most már az a batyu kezdett foglalkoztatni, amit a répaszedő leányok láttak a rejtélyes fiatal embernél. A Máli-hegy lakosai körében kutattam olyan ember után, akik a meggyilkolt öregasszony háztartását jobban ismerhették. Találtam is kettőt, akik átvizsgálva a préház berendezését, kijelentették előttem, hogy cipők, egy bögre zsír, egy batyuzó ruha és más apróságok, mikre határozottan visszaemlékszenek, most nincsenek a holmik között. Azokat tehát a gyilkos magával vitte, alig valami értékkel bíró dolgokat elrabolt. Posfai György ezt nem tehetette, nem tudtam értelmét találni, hogy tehetne volna, de különben is akkor a házkutatás során valami csak előkerült volna. Az az érzésem, hogy eddig nem jó nyomon jártam, természetesen nagyot erősödött, de ezzel párhuzamosan szilárdult bennem az az érzés is, hogy most, a szárnyas kerékkel ellátott sapkás ember nyomában jó úton járok. Gyerünk hát a vasúti sínekre! Hosszas kérdezősködés, gyalogolás után egy pályafelügyelőtől megtudtam, hogy a gyilkosság előtt kb. 2 héttel egy hadifogságból jött leszerelt katona az egyik pályaoőrnél munkára ajánlkozott, de később eltűnt és azóta sem hallott róla. A pályaoőr már részletesebb adatokat szolgáltatott a titokzatos emberről. Sulyok Géza marostordai géplakatosnak mondotta magát és panaszkodott, hogy hadifogságból jött, szülei nincsenek, haza pedig nem mehet. Munkát keres, amint mondotta. Be is állott a munkába, de november második hétfőjén elment valahová és csak este jött vissza. Felsoroltam a pályaoőrnek a préházból hiányzó holmikat. Mondanom sem kell, mekkora örömet éreztem, amikor a pályaoőr határozottan visszaemlékezett arra, hogy Sulyoknál látta ezeket a holmikat, sőt azután elő is adta a holmik egy részét, azokat a dolgokat, amelyeket Sulyok távozásakor nála hagyott. Így hát volt már bűnjel is a kezemen. Látott nála a pályaoőr egy Frommer-pisztolyt is 3 drb. tölténnyel. Egy másik pályaoőrtől arról értesültem, hogy Sulyok időközönként nála szokott aludni az őrházban. Megnyugvással éreztem most már a reményt, hogy így hamarosan módomban lesz személyesen is találkozni azzal az emberrel, akit már nagyon is szerettem volna látni. Nem sok nap múltán erre is sor került. Miután valószínű volt, hogy a pályaoőrhöz előbb-utóbb vissza fog jönni, az őrház mellett néhány napig éjjel-nappal les-állást tartottunk, míg végre egy éjjel 2 óra tájban meg is jelent, hogy a pályaoőrtől szállást kérjen, mire a lest álló járőröm azonnal elfogta. Sulyok a vasúti őrházban előadta a pisztolyt és bilincsbe tette a kezét. Aztán már nem is tagadott. Posfainét már régebben ismerte, élelmiszert és bort akart tőle rabolni, azért ölte meg. Amikor észrevette, hogy a szomszédos kukoricásban egy nő dolgozik, bevitte a préházba a hullát s amikor kopogtatást hallott, lelökte a pincébe. Természetes, hogy Molnárné most már Sulyokban ismerte fel a tettest és kétségbeesve bizonygatta, hogy ez az igazi, nem pedig Posfai György. Így bizza rá magát a csendőr néha még a szemtanura is!

Sulyok Gézát — ki egyébként katonaszökevény is volt — a székesfehérvári honvéd törvényszék kötél általi halálra ítélte, de ez az ítélet golyó általi halálra átváltoztatván, 1920. december 16-án agyonlőtték.

Posfai György visszanyerte szabadságát, én pedig egy tapasztalattal lettem gazdagabb.

*Négy szócskát üzenek, vésd jól kebledbe s fiadnak
Hagyd örökölni, ha kihunysz: A haza minden előtt.*

Kölcsey.

SPORT

Lovas mérkőzés.

Uralkodni az állatok egyik legnemesebbike, a ló felett, nemcsak a legférfiasabb sportok egyike, de különös gyönyörűséggel járó és a férfi egész lényére jelentős hatással bíró művészet is. Uralkodni az állat felett úgy, hogy az ne a zsarnokoskodó, durva embert érezze a hátán, hanem a teremtés nála hatalmasabb és tökéletesebb lényének akaratát hűséggel és engedelmséggel kövesse. Régi időkől fogva és világszerte felismerték az emberek az ebben rejlő testi és lelki gyönyörűséget, a lóval való foglalkozásnak egészséget, jellemet, kedélyt erősítő eredményeit és még ma is, amikor a modern gépművészet azt hinni, hogy az autók és egyéb gépek tömegében a ló talán már fölöslegessé is vált, az emberek hatalmas tömege hódol a lósport fáradalmainak és örömeinek. Sokkal inkább kell, hogy mi csendőrök, kiknél a lovaglás nemcsak sportot, hanem hivatásunkkal járó követelményt is jelent, minden módot és alkalmat megragadjunk lovaglótudásunk tökéletesítésére. Csak az elnevezése lovas annak a csendőrnek, aki nem ismeri tökéletesen a ló természetét, a vele való helyes bánásmódot, aki csak beül a nyeregbe anélkül, hogy akaratát durvaság nélkül bármilyen helyzetben is át tudná vinni lovára. A lóval tehát foglalkozni, azt tanulmányozni, a lovaglást pedig tanulni és állandóan gyakorolni kell. Gondoskodás történt, hogy a jövő lovas-csendőrművészei tökéletes lovasképzésben részesüljen, az idősebbek közül az arra rászorulókat pedig pótképzésben érintik el a tudásnak azt a fokát, amelyre egy lovas csendőrnek szüksége van, hogy szolgálata teljesítésében minden helyzetnek ura tudjon maradni. De addig is, amíg ez megtörténik, mindenkinek meg kell ragadnia a kínálkozó alkalmakat, hogy tudását e téren is fejlessze és tökéletesítse, ami nemcsak a lovas, de gyalogos csendőrré is egyaránt hasznos.

Számos nevezést remélünk tehát arra a csendőrségi lovasversenyre, amely f. évi május hó 23-án 14 órától és 24-én 8 órától fog lezajlani Budapesten, a Vörösmarty téren. Benevezhet a csendőrség kötelékébe tartozó bármely tiszt, altiszt és csendőr. Benevezhető bármely ló. Rendelkezésre állanak az őrök lovai, amelyek a bajtársaktól kikölcsönözhetők, másodsorban a budapesti lovas alosztály lovai, amelyekkel elsősorban a tanfolyamon levők, a pécsi és szombathelyi jelentkező legénység és tisztek lovasíttatnak és ha ezek után fölösleg marad, mások is. A lovasok vasúti költségeit a sportlapok fedezik. A nevezések május 1-ig esedékesek, az adatokat olvasóinkkal előljáró parancsnokságaik ismertetik. Lovasok és lovak elhelyezéséről gondoskodás történik. A versenyzőknek már május 18-án Budapesten kell lenniük és a lovastanfolyamon egy hétig lovagolni fognak. Május 23-án 14 órakor elméleti vizsga lesz a Lőügyi szab. I. R. 53—57. §-a, II. R. 2—9. és 13—20. §-aiból, ezenkívül önálló nyergelés, kantározás és málházás gyakorlatilag. Díjlovaglásnál a versenyzők lovaikat először lépésben, ügetésben és rövid vágásban egy zászlókkal kitűzött kis négyszögben, azután vágásban és erős ügetésben nagy négyszögben mutatják be. Utamak, fordulatok, megállás és átmenetek, hátralepés, oldaljárások és váltások a Gyak. szab. a lovasság részére c. szolgálati könyv követelményei szerint. A bemutatás 3—5 akadály átugratásával (nem magasabb 60 cm. és nem szélesebb 1 m.-nél) fejeződik be.

A mérkőzések 3 csoportban zajlanak le:

A) csoport: Lovasított fegyvernemtől származó tisztek. B) csoport: Gyalogfegyvernemtől származó tisztek. C) csoport: Legénység.

Az egyes csoportok külön-külön elbírálás alá esnek, ami pontozás szerint és a csendőrségen kívül álló bizottság által történik.

Díjazás: Vándordíj (kerületenként és Ecsi-től 5-ös csapat pályázhat, melyben mindhárom csoportbeliek képviselve legyenek), továbbá tiszteletdíjak és éremdíjazás.

1924. évi tiszti és legénységi bajnokságok.

Legutóbbi számunkban ismertettük az elmúlt év sportmunkájának mérlegelését és annak keretében leközlöttük a tiszti többszörös bajnokokat is. A rendelkez-

zésünkre álló adatok alapján kiegészítésül az alábbiakban közöljük olvasóinkkal az egyes bajnokságokat nyert tisztek és a legénységi bajnokok névsorát annak feltüntetésével, hogy ki melyik sportágban küzdötte ki magának a bajnoki címet.

Fetter Ferenc főhadnagy (Ecsi), puska-lövőverseny;
Csűrös Gyula százados (Miskolc), pisztoly-lövőverseny;

Huber Ferenc százados (Budapest), lovaglás;

Baky László főhadnagy (Ecsi), elméleti verseny;

Halm József százados (Szeged), rúdugrás;

Juhász D. Lajos próbacsendőr (Ecsi), mezei futás;

Bakos Gyula csendőr (Debrecen), kézigranát, egyéni;

Papp István csendőr (Szombathely), kézigranát,

harmas dobás;

Pintér István próbacsendőr (Ecsi), kézigranát, harszerű egyes dobás;

Szegedi Ignác próbacsendőr (Ecsi), kézigranát, granátöléséből dobás;

B. Szabó Károly próbacsendőr (Ecsi), 1500 m. síkfutás (4.44-9 mp.);

Juhász D. Lajos próbacsendőr (Ecsi), terepgyorsaság;

Juhász D. Lajos próbacsendőr (Ecsi), 5000 m. síkfutás;

Nagy Antal próbacsendőr (Budapest), gerelyvetés, kétkezes (67-70 m.);

Bus István csendőr (Szeged), birkózás;

Jakus Lajos csendőr (Budapest), 20 m. úszás ruhában.

Lezajlott versenyek.

Az országos csendőrtiszti vívőverseny folyó hó 25-én Miskolcon, a „Korona”-szálló nagyszobájában a közönség osztatlan tetszése mellett, a legszebb siker jegyében zajlott le. A verseny védnöke vitéz Juhász László tábornok, a miskolci 7. honvéd vegyesdandár parancsnoka volt. Jelen volt a mérkőzésen Száhlender Béla tábornok, a csendőrség felügyelője és Miskolc társadalmának előkelősége. A jury elnöki tisztét Holly Béla honvédalezredes és vitéz Zalay Károly honvédfőhadnagy felváltva látták el, a jury tagjai pedig a miskolci helyőrség tisztjei voltak. A verseny 9 órakor kezdődött junior kardmérkőzéssel, majd a junior törmérkőzés következett. Két órai szünet után, 16 órakor kezdődött a senior tör-, utána a senior kardmérkőzés. A junior kardversenyben 19-en indultak, kik közül 8-an bejutottak a döntőbe. A döntőmérkőzés eredménye a következő: 1. Marsó Lőrinc főhadnagy (budapesti kerület) 7 győzelemmel, nyert 1 tiszteletdíjat és 1 aranyérmet; 2. Szentpétery János százados (székesfehérvári kerület) 5 győzelemmel, nyert 1 tiszteletdíjat és 1 ezüstérmet; 3. Garlathy Szilárd százados (budapesti kerület) 4 győzelemmel, nyert 1 tiszteletdíjat és 1 bronzérmet; 4. Örendy Norbert főhadnagy (székesfehérvári kerület) 3 győzelemmel; 5. Laczkovics László százados (budapesti kerület) 3 győzelemmel; 6. Dr. Torkos Béla főhadnagy (szegedi kerület) 2 győzelemmel; 7. Marsó Pál százados (miskolci kerület) 2 győzelemmel; 8. Baky László főhadnagy (budapesti kerület) 2 győzelemmel. A 4-8. helyezettek 1-1 bronzérmet nyertek. Junior törmérkőzésben 7 induló volt a következő eredménnyel: 1. Reviczky Zsigmond főhadnagy (székesfehérvári kerület) 5 győzelemmel, nyert 1 tiszteletdíjat és 1 aranyérmet; 2. Örendy Norbert főhadnagy (székesfehérvári kerület) 5 győzelemmel, nyert 1 tiszteletdíjat és 1 ezüstérmet; 3. Horváth Halas Antal főhadnagy (pécsi kerület) 4 győzelemmel, nyert 1 tiszteletdíjat és 1 bronzérmet; 4. Baky László főhadnagy (budapesti kerület) 3 győzelemmel, nyert 1 bronzérmet; 5. Garlathy Szilárd százados (budapesti kerület) 2 győzelemmel; 6. Menyhárt Antal zászlós (pécsi kerület) 1 győzelemmel; 7. Laczkovics László százados (budapesti kerület) 1 győzelemmel.

A délutáni seniormérkőzés eredménye törben: az 5 indulóból 1. Kontra Kálmán főhadnagy (pécsi kerület) 4 győzelemmel, nyert 1 tiszteletdíjat és 1 aranyérmet; 2. Csiba István alezredes (pécsi kerület) 3 győzelemmel, nyert 1 tiszteletdíjat és 1 ezüstérmet; 3. Keresztes Béla g. százados (szombathelyi kerület) 2 győzelemmel, nyert 1 tiszteletdíjat és 1 bronzérmet; 4. Posszert Jakab százados (szombathelyi kerület) 1 győzelemmel; 5. Tavassy Lajos főhadnagy (egyesített csendőriskolák). Kardban 7 induló közül 1. Kontra Kálmán főhadnagy

(pécsi kerület) 6 győzelemmel, nyert 1 tiszteletdíjat és 1 aranyérmet; 2. Csiba István alezredes (pécsi kerület) 5 győzelemmel, nyert 1 tiszteletdíjat és 1 ezüstérmet; 3. Plachintár László főhadnagy (székesfehérvári kerület) 4 győzelemmel, nyert 1 tiszteletdíjat és 1 bronzérmet; 4. Horváth Halas Antal főhadnagy (pécsi kerület) 4 győzelemmel; 5. Posszert Jakab százados (szombathelyi kerület) 3 győzelemmel; 6. Fetter Ferenc főhadnagy (budapesti kerület) 2 győzelemmel és 7. Keresztes Béla g. százados (szombathelyi kerület).

A fent ismertetett eredmények szerint eszközölt pontozás alapján a csapatverseny győztese a pécsi kerület 34 ponttal, így a Béliugyminiszter úr vándordíját 1925. évre is elnyerte; második a székesfehérvári kerület 30 ponttal; harmadik a budapesti kerület 29 ponttal; negyedik a szombathelyi kerület 9 ponttal; ötödik a szegedi kerület 3 ponttal; hatodik a miskolci kerület 2 ponttal és hetedik az egyesített csendőriskolák 1 ponttal.

A verseny eredményének kihirdetése után Ö. Méltósága magyarpádai Kenedy Nándorné úrnő, ezredes, kerületi parancsnok neje osztotta ki a verseny győztesei között a díjakat, majd Kenedy Nándor ezredes, miskolci kerületi parancsnok úr mondott Juhász László tábornok úrnak megleghangú köszönetet a verseny védnöki tisztjének ellátásáért és a támogatásért, kérve, hogy ezt a jövőben se tagadja meg tőlünk. A tábornok úr válaszában biztosította a további támogatását, a verseny sikeres rendezéseért elismerését fejezte ki, megemlékezett a versenyzők szép, nívós küzdelméről, majd a jelen volt tisztikarhoz intézett a vívás kultiválására buzdító szavakat.

Mezei futóverseny. Az egri csendőrosztály mezei futóversenyét folyó hó 25-én tartotta meg Egerben. Indult 88 csendőr és 3 honvéd. A célba befutott 75 csendőr és a 3 honvéd. Részletes eredmények: 1. Kiss György csendőr, az egri csendőrosztály 1925. évi mezei futóbajnoka; 2. Hornyák József honvéd (14. gy. e.); 3. Nagy László próbacsendőr; 4. Turóczy István csendőr; 5. Mihály Miklós tizedes (14. gy. e.); 6. Csipak József próbacsendőr; 7. Farkas István próbacsendőr; 8. Farkas Gyula próbacsendőr; 9. Nagy József próbacsendőr; 10. Muszil Béla csendőr; 11. Boros Mihály csendőr; 12. Sáfrány Benjamin csendőr, 13. Potóczki József csendőr, 14. Timkó Lajos csendőr, 15. Nagy Károly próbacsendőr, 16. Tóth György próbacsendőr.

Az egri csendőrosztály díjazta: bajnoki ezüst plakettel és tiszteletdíjjal az 1. ezüstéremmel és tiszteletdíjjal a 3., 4., 6., 7., tiszteletdíjjal a 2. és bronzéremmel a 8-13. szám alattiakat.

A Move. Ese. bronzéremmel díjazta a 2., 5., 14. és 16. szám alattiakat. Ezenkívül ezüstérmet és tiszteletdíjat nyert Mayer László őrmester, mint altiszti versenyző.

A versenyt az útvonal mentén nagyszámú közönség nézte végig. A célnál Ghiczy Ferenc ezredessel a helyőrség tisztikara és legénysége, Izsák Gyula alispánnal az élén pedig szépszámu előkelő polgári közönség várta a futókat.

A budapesti kerület házi mezei futóversenye folyó hó 29-én 11 órai kezdettel zajlott le. A 4 tisztt és 22 legénységi versenyző a Városmajor r. kat. templomától indultak és kb. 4 km.-es pálya lefutása után ugyanoda futottak a célba. Jelen voltak Lukovich Gyula, Soltész Imre ezredes urak, Arady István alezredes úr és a Budapesti állomásozó csendőr tisztikar, valamint a legénység tagjai számosan. A versenyt az útvonal mentén nagy közönség nézte érdeklődéssel.

Részletes eredmények: Egyénileg 1. Plánenszky Ferenc főhadnagy, 2. F. Kovács István csendőr, 3. Simon Géza csendőr, 4. Puljer Fülöp százados, 5. Halasi István csendőr, 6. Danit Ferenc csendőr, 7. Jakus Lajos csendőr. Az 1. arany-, a 2. ezüst-, a 3-7. szám alattiak pedig bronzéremmel díjaztattak.

A pontozás alapján a m. kir. csendőrség felügyelője által adományozott vándordíjat az I. osztály csapata nyerte el 65 ponttal. A győztes csapat tagjai: Puljer Fülöp százados, Plánenszky Ferenc főhadnagy, Danit Ferenc csendőr, Nagy István csendőr és Simon Géza csendőr. A csapat tagjai közül azok, akik az egyéni versenyeredmények alapján érmet nem nyertek, bronzéremmel díjaztattak.

HIREK

Halálozás. Testületünknek egy régi érdemes tagját temették március 20-án. Lázár István őrnagy, a zalaegerszegi osztály parancsnoka a budapesti 1. honvédkórházban hosszas szenvedés után jobblétre szenderült. A megboldogultban nemcsak egy kiváló bajtársat, de a magyarságnak, a magyar nemzeti eszmének és Nagymagyarországnak egy törhetetlen harcosát is veszítettük el. Csendőrségi szolgálatának túlnyomó részét a magyarság végvátaiban, Erdélyben töltötte, hol hazájának nemcsak szorosán vett hívatása körében, de azon kívül is megbecsülhetetlen szolgálatokat teljesített. Előjárói, bajtársai és alárendeltjei egyaránt szerették és becsülték s egyformán fájjalják korai elhunytát. Testületünk mély gyászában mi is osztozunk és fájó szívvel mondunk elköltözött kiváló bajtársunknak utolsó Istenhozzádót!

Dícséreték. A. m. kir. székesfehérvári II. sz. csendőrkörületi parancsnokság *Horváth IV. János és Sándor II. József* tiszthelyetteseket hosszabb csendőrségi szolgálatuk alatt különösen a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes tevékenységükért és jó magaviseletükért; *Szabó Sámuel* és *Németh József I.* főtörzsőrmestereket részben járőrvezetői, részben járőrtársi minőségben kifejtett eredményes tevékenységükért és jó magaviseletükért, végül *Bakonyi István* 3. oszt. tiszthelyettest a veszprémi iskola közgazdálkodásának 2 éven keresztül való buzgó és eredményes vezetéséért dícsérő okirattal látta el. *Szöke Antal* 3. osztályú, *Horváth Lajos*, *Musitz Bálint*, *Kovács M. József* és *Molnár Vince* 2. osztályú tiszthelyetteseknek pedig csendőr jelentkezők gyűjtése körül kifejtett eredményes tevékenységükért a szolgálat nevében elismerését fejezte ki.

Jókaik-ünnepély. A kaposvári csendőriskola f. hó 18-án este Jókaik-ünnepélyt rendezett, amelyen Fonyó László őrnagy osztályparancsnok vezetése alatt az egész kaposvári csendőrtisztikar és legénység is résztvett. Kriston György százados iskolaparancsnok, Jókaik írói egyéniségének méltatása mellett március 15-ének hazafias jelentőségéről is megemlékezett. Vörös János próbacsendőr nagy hatással szavaltta el ifj. Wlassics Gyulának „Mondj mesét Jókaik” című költeményét, majd Takács Gyula polgári iskolai tanár tartott Jókaikról igen szép beszédet. A Himnusz elénekzése fejezte be az ünnepélyt.

Március 15. Kecskeméten. A kecskeméti helyőrség és csendőrség tisztikara és legénysége március 15-én ünnepi Istentiszteleten vett részt. A csendőrség a templomból a csendőr-iskolába vonult, hol a napot hazafias felolvasások és igen szép irredenta énekszámok mellett ünnepelte meg. Az ünnepély a magyar „Hízelőgy” elénekzésével fejeződött be.

Fegyverhasználatok. Folyó hó 3-ról 4-re virradó éjszaka Phits János, Jaskó Károly és Bursa Mihály tatabányai sztrájkoló bányamunkások átmentek Kecskéd községbe és ott Wilsdorfer Márton földműves kamráját lopási szándékból álkulccsal felnyitották, de a tulajdonos tetten érte őket és Phits Jánost el is fogta. A közeli környei őrsről Koesis Ferenc 2. o. tiszthelyettes és Retezi István csendőr kísérték a helyszínre, Phitset elfogták és megbilincselve Környe felé kísérték. Kísérés közben a fogoly a sötét éjszaka és a kedvező terep felhasználásával szökést kísérelt meg. Retezi István csendőr a menekülő után lőtt és annak jobb alsó lábszárát súlyosan megsebesítette. A kivizsgálás folyik.

Pénzes István 3. osztályú tiszthelyettes és Tóth Pál II. őrmesterből állott sükkösi őrsbeli járőr folyó hó 10-én arról értesült, hogy Csere Zoltán érsekcsanádi lakos, ki betöréses lopás gyanújában állott, lakásán tartózkodik. A járőr említett napon 9 órakor községi közegekkel Csere Zoltán elfogása céljából annak lakására ment. A járőr átkutatta a lakást és megállapította, hogy Csere a szekrénybe bujt el és annak ajtaját belülről beakasztotta. Pénzes tiszthelyettes felszólította Csere-t, hogy jöjjön ki a szekrényből, de a felszólítás eredménytelen lévén, kifeszítette szuronyával a szekrény ajtaját, ahonnan ekkor tényleg Csere bujt elő. Megmotozásakor töltött forgópisztolyt találtak nála, de ellenszegülő magatartást csak megbilincselése alkalmával tanúsított, amennyiben rászúrt a bilincselő Pénzes tiszthelyettesre és megkísérelte az ajtón át való szökést. Pénzes tiszthelyettes ekkor szuronyt használt. A szurony Csere vállcsontja közepében behatolva Csere azonnali halálát okozta. Pénzes tiszt-

helyettes sérülése 8 napon belül gyógyul. Az ügy kivizsgálás alatt áll.

Mrázik István főtörzsőrmester járőrtársával, Bokor Sándor csendőrrel, főszolgabírói felhívás folytán, a felsővadászti őrsparancsnoktól azt a parancsot kapta, hogy Nagy Ferenc kupai felfüggesztett ref. lelkész adótartozásának végrehajtásánál a községi előjáróságot támogassa. Mintán a megelőzőleg megkísérelt végrehajtást az állásától felfüggesztett lelkész megakadályozta, folyó hó 8-án 8 órakor Bauer János községi jegyzőgyakornok egy községi előjárósági taggal a fentebb említett járőr fedezetének igénybevételevel kísérelte meg a végrehajtást. A végrehajtó közegek a lelkész üszörborját akarták mint végrehajtási tárgyat az istállóból kivettetni, a lelkész azonban ezt szúrásra tartott vasvillával megakadályozta. Mrázik főtörzsőrmester a megelőző figyelmeztető utasítások eredménytelenségét látva, szuronyt használt és a magáról annyira megfélemedezett lelkészt bal mellén könnyebben megsebesítette, amire aztán a lelkész az ellenszegülést abbahagyta. Az ügy kivizsgálás alatt áll.

Megtámadott csendőr. Kozma Lajos dombrádi őrsbeli csendőrt szolgálaton kívül az utcán haladtában folyó hó 20-án 19 óra tájban Ágoston Gusztáv dombrádi lakos egy nagy késsel megtámadta. A csendőr a támadás elhárítására kardot rántott, a kard azonban egy erős és elhibázott vágás után kiesett a kezéből. Támadója a földről felkapott karddal 3 helyen megvágta Kozma csendőr fejét, aki aztán dulakodás árán visszaszerezve kardját, támadója balkarját és fejét súlyosan, de nem életveszélyesen megsebesítette. A csendőr sebesülése is súlyos. A támadás oka még ismeretlen. A kivizsgálás folyik. A támadó Ágoston Gusztávot az őrs elfogta.

A przemysli ereklék bemutatása. Przemysl 10 éves évfordulóján a Hadtörténelmi Múzeum bemutatta przemysli erekléit a budapesti Tisztikaszínházban. Az emlékműre összegyűlt közönség érdeklődéssel és mély megilletődéssel nézte a przemysli szétdarabolt honvédszászlók megmaradt és az ügyesen összeállított, sajnos csekély számú kép, — utolsó várparancsnok, — néhány röpirat, — Przemyslre vonatkozó könyv és cikk, — valamint a Tábori Újságból álló gyűjteményt.

Ő kir. Fensége József főherceg szintén a legnagyobb érdeklődéssel szemlélte ezt a kis kiállítást, amely bizonyítéka Przemysl soha el nem muló s a magyar szívekbe szomorú sorsa dacára is büszkén zárt, dicső emlékének.

A przemysli tiszték vacsoráján Tamássy Árpád tábor-szernagy köszöntö meg a múzeum igazgatóságának az ereklék bemutatását. Révy Kálmán tábornok pedig felhívta a przemyslieket, hogy támogassák a múzeumot az ereklék összegyűjtésében.

A kiállítás eredményeként dr. Geöcze Bertalan ügyvéd. Tamássy tábor-szernagy vezérkari tisztje még azon estén a volt 2-es és 8-as ezredek 1-1 zászlódarabját és néhány érdekes nyomtatványt, Vikus Károly, 1 zászlódarabot és Szódy Szilárd szobrászművész Przemyslben készített plakettjét ajánlotta fel a múzeumnak.

A Hadtörténelmi Múzeum igazgatósága ezúton is hálásan köszöni a memlelkű adományt s kéri, Révy tábornok szavait megszívlelve a további adományoknak beküldését. (Múzeum címe IX., Üllői-ut 49. I. em.)

Csendőrségi Zsebkönyv kiadása. Többek érdeklődésére közöljük, hogy a folyó évi Csendőrségi Zsebkönyv április hó első felében kerül a gazdasági hivatalok útján kiosztásra. A késedelmet technikai nehézségek okozták.

Kogutovics Zsebtalaszának 1922—1925. évi füzet-sorozata szerkesztőségünkben füzetenkint a portó beszámításával 20.000 koronás árban megrendelhető. Félhívjuk olvasóink figyelmét erre a füzet-sorozatra, amely gazdag és élvezetesen összeállított tartalommal jön szolgálatunkra, hogy a földgolyó viszonyaival minden vonatkozásban megismerkedjünk. Minden napos életünkben lépten-nyomon találkozunk olyan kérdésekkel, amelyekre csak tan- és egyéb könyvekben való hosszadalmas kutatás árán találunk választ. A Kogutovics Zsebtalasz sorozat gondoskodik arról, hogy ezeket az emberfele könyvekben, tanulmányban megírt ismereteket összegyűjtve a földről és a rajta élő emberekről való tájékozódásunkat megkönnyítse. Nem unalmas statisztika, hanem olevén, élvezetes és értékes barátja lesz ez a füzet-sorozat annak, aki magveszi és átlapoztatja. Mí a legmelegebben ajánljuk olvasóinknak

eseket a füzetek, mert ez a füzet-sorozat igazán alkalmas arra, hogy látókörünket szélesítse.

Az 1922. évi füzet Magyarország földtani, hegy-, vízrajzi, éghajlati, történelmi és néprajzi, település földrajzi, népszaporodási, nyelvi, műveltségi, vallási, mezőgazdasági, állattenyésztési, ipari, közlekedési, kereskedelmi, közigazgatási, bírósági viszonyaival foglalkozik, továbbá Csonka-Magyarországról és az utódállamokról közöl ismertetőket.

Az 1923. évi füzet Európáról, a germánokról, szlávokról, arab-altájaiakról, a II. évezred eleji kereszténységről, a mohammedánságról, az angol világhatalomról ír és közöl ezzel kapcsolatban szárazföldi, földtani, domborzati, vízvidéki, növényeségi-táji, népsűrűségi, gazdasági, kulturális, ipari, néprajzi stb. térképeket.

Az 1924. évi füzet a világrészeket ismerteti megfelelő és minden kérdést felölölő térképsorozattal.

Az 1925. évi füzet a földet mint égitestet tárgyalja, kiterjeszkedik továbbá az éghajlatok, óceánok, szárazföldek, termőtalaj, szervesvilág, emberföldrajz, településföldrajz, a föld felszíne lakhatóságának ismertetésére is a megfelelő térképekkel, rajzokkal és grafikonokkal.

Lólopások kiderítése. Uczkáj Mihály garadnai lakos, f. évi február hó 23-án 3 órakor azzal a panasszal zörgetett be a hernádvécei őrsre, hogy aznap éjszaka tőle 3 lovat és 1 pár lószerszámot, Szűcs Andor garadnai körjegyzőtől pedig az istállólakat letörése után 3 lovat, 1 lóra való szerszámot és 2 drb lópokrócot ismeretlen tettesek elloptak. Az elloptott lovak és dolgok értéke 70.000.000 korona volt. A hernádvécei őrs azonnal bevezette a nyomozást, átkutatta a környező falvakat és reggel 7 órára már megállapította, hogy a lovakat két mezitlábás, egy eszimas és egy rongyboeskoros ember hajtotta át cseh megszállott területre. Ennek megállapítása után Török János 2. oszt. tiszthelyettes őrsparancsnok, Bodnár Antal 3. oszt. tiszthelyettes és Kazinczi István főtörzsőrmester a mellékük beosztott csendőrökkel több irányban folytatták a nyomozást és hogy annak sikerét biztosítsák, érintkezésbe léptek a himi, nagyidai, bárcái, kassai és szinai cseh csendőrökkel. A cseh őrsök azonnal bevezetett nyomozásuk során Bárcán elfogták Horvát Nándor és Horvát János cigányokat és megtalálták a tettesek búvóhelyén négy elloptott lovat is, az elloptott lovak közül kettőre és a többi tettesre pedig Alsómisle község mellett a Hernád-parti füzesben találtak rá. A lótolvajok a csendőrök elől a lovakkal együtt a Gálszécs melletti erdőbe menekültek, ahol a nyomozó csendőrök a lovakat megtalálták, a tetteseket azonban elfogni nem sikerült. Az így megkerült 6 ló a tulajdonosokhoz visszakerült.

Ez alkalommal a hernádvécei őrs kinyomozta egy múlt évi december hó 18-án elkövetett 25 millió koronás lólopás tetteseit is, azokat el is fogta, a lovaknak azonban Kassán nyomuk veszett.

Csaló és zsaroló cigányasszonyok. Horvát Piri, Horvát Ágnes és Kis Irma erdőbényei cigányasszonyok a nép asszonyainak és leányainak babonás hiszékenységet meglehetősen jó jövedelemmel kamatoztatták a maguk hasznára. Elhitették az asszonyokkal és leányokkal, hogy a szellemek segítségével visszahódíthatják az elhidegült férjüket, megszabadulhatnak az anyóstól és visszahódíthatják a hűtlen udvarlót. Természetes, hogy mindezeknek az árát is megszabták és ilyen módon sok ágy-, fehér-, ruhanemű, ékszer, pénz és élelmiszer vándorolt hozzájuk a falusi házakból. Idők múltán azonban a kárvallottak gyanakodni kezdtek, mert a szellemek pártfogásának eredményei nem jelentkeztek, az udvarlók nem tértek vissza és az anyósok is megmaradtak. A kuruzsló cigányasszonyok, mikor látták, hogy jövedelmük megcsappan, a zsarolás eszközéhez folyamodtak. Megfenyegették áldozataikat, hogy az eddig történeteket elárulják a férjeknek, anyósoknak és udvarlóknak, ha nem fizetnek. Ilyen módon több millió korona értékű különféle holmit szereztek és fenyegetéseikkel sakkban tudták tartani a reményeikből kiábrándult asszonyokat. Az erdőbényei őrs azonban nyomára jött a dolognak, megtette a feljelentést és végét vetette a cigányasszonyok üzelmének.

Öngyilkosság. Kelemen Bertalan verpeléti őrsbeli csendőr f. hó 11-én Budapesten a 2. sz. honvéd és közrendészeti körházban öngyilkosságot követett el. Ellene szolgálatban elkövetett több rendbeli szabálytalanság miatt eljárás volt folyamatban.

Elöléptek: főtörzsőrmesterekké: Dancsó István pécsi kerületbeli törzsőrmester; őrmesterré: Dóra József, Solti Dezső, Horváth Imre, Kiss Imre székesfehérvári; Varga Lajos,

Komáromi János, Mausz Vince szombathelyi; Csernák Pál, Beneze Sándor, Hetesi Gábor, Patócs Pál, Szöcs József II., Szinyi Lajos, Somodi Lajos, Demokos János pécsi; Kozma Sándor, Petrovác István, Varga János II., Nagy Pál János, Csikós István, Tóth Imre, Molnár János szegedi; Konez Lajos, Váci József debreceni és Igyártó Károly, Ipacs István miskolci kerületbeli csendőrök.

Házasságot kötöttek: A VI. sz. csendőrkerületben: Kiss Aladár főhadnagy dr. Bészler Gizella úrhölgygel Debrecenben, Lőrincz Zsigmond csendőr Bakó Erzsébettel Nyírbogáton, Szilágyi László őrmester Czedli Viktoriával Sarkadkeresztúron, Szabó János I. őrmester Molnár Eszterrel Zajtán; a IV. sz. csendőrkerületben: Valósek Alajos 2. oszt. tiszthelyettes Vogelstaller Vilmaival Pécsen, Kisuczky József főtörzsőrmester Lieber Erzsébettel Kaposváron, Béres József 2. oszt. tiszthelyettes Csere Juliannával Tolnában, Bors András 3. oszt. tiszthelyettes Baán Erzsébet Annával Dombóváron; a VII. sz. csendőrkerületben: Molnár Demeter főtörzsőrmester Bárdos Máriával Hevesen, a III. sz. csendőrkerületben: Jakabfi István főtörzsőrmester Koó Alojziával Csepregen, a II. sz. csendőrkerületben: Izsóf Vilmos 3. oszt. tiszthelyettes özv. Havasi Károlyné szül. Molnár Gizellával Győrött.

Elhaltak: A III. sz. csendőrkerületben Lázár István őrnagy és Vörös János 3. oszt. tiszthelyettes; a VI. sz. csendőrkerületben Szöllősi Imre 1. oszt. g. tiszthelyettes és Csonka András 1. oszt. tiszthelyettes.

Kérelmek. Bartók Miklós csendőr (született Kézdizsentléken, Háromszék vármegyében) holléte iránt érdeklődik Péterffy István m. kir. pénzügyi főtanácsos. Aki felvilágosítást tud adni, közölje azt vele Szombathelyre (pénzügy-örtség).

Vágási Dénes és Vágási Dániel csendőrtiszthelyetteseket kéri Nagy Mihály csendőrőrmester, hogy vele címüket Drávafokra közöljék.

Orbán Vendel csendőr (Szabadhidvégi őrs, Somogy.) közli, hogy lapunk legutóbbi számában hirdetett kutyáját nem 300.000, hanem 800.000 koronáért boesájtja áruba. Eredeti ajánlatában is ezt az árat közölte, de a 8-as számot tévedésből 3-nak olvastuk.

Balázs István csendőrt, ki 1920–1921. évben Apátfalva-Öcsanád vasuti hidnál teljesített pénzügyőri szolgálatot, kéri Gáspár Sándor apátfalvai őrsbeli 3. oszt. tiszthelyettes, hogy vele címét közölje.

Tóth János gyönki (Tolnam.) őrsbeli csendőr kéri a csurgói osztály területén szolgálatot teljesítő bajtársát, aki vele kölcsönös áthelyezését óhajtja, címét vele közölje.

Csendőrségi szállító!

Sapkák Kardok

Kardbojtok

Khaki szövetek Szabókellékek

Egyenruhák és egyenruházati cikkek

legolcsóbban

a 36 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6. szám

a keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 21–78.

Lapunkra való hivatkozásnál megrendelési költséget a cég visszatéríti.

Kérje kivonatos árjegyzékem.

Testületeknek nagyobb megrendelésnél % árengedmény.

Levente és Bocskay sapkák!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

P. J. csendőr, Magyarboly. A 30 aranykoronás csendőri havi zsold illeti meg. Örmesterré 6 évi csendőrségi szolgálat betöltése után lesz előléptethető. Katonai szolgálati idejéből 3 év beszámít a kötelező 6 évi csendőrségi szolgálati idejébe, kötelezője tehát folyó évi június hó 31-én jár le.

M. J. Cegléd. Kerületi parancsnokságától kérje, hogy pótcsendőri szolgálati ideje állományparancsban tárgyalassék és így az nyugdíjába beszámítható legyen. Előléptetése szempontjából azonban pótcsendőri ideje a csendőrségi szolgálati idejébe semmiképpen sem számítható be.

Kúnsági csendőr. 1. Olvassa el M. J. Cegléd-nek fent küldött üzenetünket. 2. Örsparancsnokképző tanfolyamra való vezénylését kérheti, de bevezénylésüket Önnél sokkal idősebbek is számosan várják s így közeli bevezénylésére sok kilátása nem lehet. 3. A csendőr rendfokozatúaknak korlátlan kimaradási jogosultságuk van.

Beteg csendőr. 1. Az, hogy az orvos teljes szolgálatmentességet javasol-e vagy sem, az orvos belátásától függ. De még ebben az esetben is, ha a betegség oly természetű, amellyel belső szolgálat hátrányos egészségbeli következmények nélkül ellátható, erkölcsi kötelessége a gyengélkedőnek, hogy bajtársai tehermentesítése céljából a laktanyaügyi szolgálatot a reá eső sorrendben ellássa. 2. Örsparancsnoka engedélyvel kímélhet, de az előző pontban írottak erre a kérdésre is vonatkoznak.

Falusi magány. 1. Olvassa el M. J. Cegléd-nek fentebb küldött üzenetünket. 2. Kerületi parancsnokságától függ, hogy elfogadják-e? Véleményünk szerint elegendő.

K. s. K. csendőr. Írja meg teljes nevét is, akkor majd válaszolunk.

M. S. csendőr, Mád. Csak 24 óránál több helybentartózkodás esetén kell jelentkeznie, 16 órai eltávozás keretében tehát jelentkezési kötelezettségei nincsenek.

Levente. 1. Az entente korlátozta a honvédség altisztjeinek létszámát. Ezzel szemben ez a korlátozás a csendőrségre nem vonatkozik. Ebből következik, hogy a honvédségnek csak korlátozott altiszt létszáma lehet, a csendőrségtől átlépők rendfokozata tehát emiatt nem vehető figyelembe. 2. A csendőrség tagjai vasúti árcképes igazolványok tekintetében elvileg ugyanolyan elbírálás alá esnek, mint a honvédség tagjai. 3. Csendőr rendfokozatúakat a korlátlan kimaradási jogosultság megilleti, erre vonatkozó külön írásbeli engedély nélkül is. 4. Az új szolgálati utasítás előreláthatólag a folyó év végén hivatalos kiadásban kerül szétosztásra. Meg lehet majd szerezni magánúton is, de még nem tudjuk, mi lesz az ára.

F. T. Ha arája az általában megkívánt feltételeknek megfelel, akkor a levelében tárgyalt körülmény egyáltalában nem lehet akadály.

Kötvény. A nostrifikálásra vonatkozólag annak idején kormányrendelet jelent meg, akkor kellett volna a postatakarékpénztárnál jelentkeznie, hol magyar állampolgárságának igazolása mellett a nostrifikálás ügyét elintézték volna. Ettől most már elkésett, de talán kivételesen eredményt érhet el a következő módon: Adjon be egy kérvényt a m. kir. pénzügyminiszter úrhoz (hitelügyi osztály), abban ügyét részletesen ismertesse, sorolja föl a kötvények számát és igyekezzék jól megindokolni, hogyan kerülhetne el annak idején figyelmét a fentebb tárgyalt rendelet. A kérvényt előljáró kerületi parancsnokságához bekísérő jelentéssel terjessze fel, abban kérje, hogy előljáró parancsnokságai a kérvényen láttamozásukkal igazolják azokat a körülményeket, amelyek a vonatkozó kormányrendelet figyelmen kívül hagyását indokolhatják. Ha a pénzügyminiszter úr kérésének helyt ad, ügye valószínűleg a Pénzügyminiszteri Központba kerül s ha ön erről az értesítést megkapja, akkor forduljon a budapesti postatakarékpénztárhoz, amely az utólagos nostrifikálás ügyét elintézi.

N. J. Írja meg teljes nevét és rendfokozatát, akkor válaszolunk kérdésére.

Postatisztviselő. Jelentkezzen okmányával személyesen a budapesti csendőr kerületi parancsnokságnál; ha a feltételeknek megfelel, felveszik.

S. J. Reménység. 1. Hollandiába küldhet könyvet. Ajánlottan küldheti. 2. Hollandiába szabadságot a belügyminiszter úrtól (VI. c. osztály) kérhet. A szabadságolási igazolványt csak akkor kapja kézhez, ha előbb a vizumot előljáró tiszt parancsnokságának bemutatja, azért igyekezzék azt hamarosan megszerezni. Szabadság iránti kérvényét természetesen még a visum beszerzése előtt beadhatja. 3. Csak polgári ruhában mehet ki külföldre. 4. Utazási költség III. osztályon kb. 1.400.000 K, holland visum kb. 180.000 K. De Ausztrián és Németországon át való utazáshoz is be kell a visumokat szereznie. Útlevelet csak bélyegilletéket fizet.

Kis-Kúnság. Ügyét kitalgatáson jelentse és kérje annak előljáró osztályparancsnokságához való felterjesztését. Ha tévedés van a dologban, mindenesetre helyreigazítják.

F. J. próbaesendőr. 1. 1920. január 18-tól eltöltött összes szolgálati ideje beszámít a nyugdíjába. Csendőrségi szolgálati ideje attól a naptól számít, amellyel próbaesendőri szolgálatra történt felvétele állományparancsban tárgyalva volt, tehát bizonyára 1924. március 10-től. Kötelező 6 évébe azonban 3 pótcsendőri éve beszámít, ha az annak idején állományparancsban tárgyalva volt; ha nem, akkor kérje utólagos tárgyalását. Új kötelezője beadásával tehát 1927. március 31-ig várhat. 2. Olvassa el fentebb S. J. Reménység-nek küldött üzenetünk 2. és 3. pontját, az vonatkozik szerb megszállott területre is. Azt nem tudhatjuk, hogy kérelme mennyi idő alatt nyer elintéztést. Ha a visumot megkapja, az akadálytalan visszajövetelét is biztosítja, ha csak egyénileg valami módon exponálva nincs, mert ilyen esetben az idegen hatóságok rendszerint kellemetlenkedni szoktak.

Sz. J. csendőr, Nova. A koronaerősséghez való felvételének kieszközölését kérje a belügyminiszter úrtól (VI. c. osztály). Amellett jelenjen meg személyesen is a koronaerősségnél (I. Váralja-utca 14.), hol előjegyzésbe fogják venni. Ha alkalmasnak találják, félétven belül felveszik.

Nem vagyok benne biztos. A rendelet teljes egészében vonatkozik a csendőrségre, azt félre érteni nem lehet. Ha mégis vannak nézeteltérések, írja meg, miben állanak azok?

K. I. ny. áll. örmester, Brennbergbánya. Önnel beszámítható szolgálati ideje mindössze 13 év, 8 hó és 27 nap. Az 1924. évi 5100. M. E. sz. rendelet I. fejezet 5. pont első bekezdésében foglaltak értelmében azon közalkalmazottaknak, akiknek nyugdalomba helyzetetésük időpontjában 15 évnél kevesebb beszámítható szolgálati idejük van, nyugdíjukat a különben járó összegnek 60%-ában kell megállapítani. Szolgálati idejét 14 évre kikerekítve 48%-os nyugdíjjal lett nyugállományba helyezve, ennek 60%-a 28,8%-nak felel meg. Mint örmesternek a havi 50 aranykorona beszámítható zsoldja után állapítottatott meg a 14 aranykorona 40 fillér nyugdíj. Nyugdíjának esetleges revízióját a belügyminiszter úrtól (VI. b. osztály) kérheti. Újbóli felülvizsgáztatását kérheti, de nem sok a reményünk, hogy az eredménnyel fog járni. Okmányait postán címére visszaküldöttük. Magánlevelet nem írunk.

B. J. örmester, Komló. Megszakítás nélkül jött át csapatától a csendőrséghez, háborús évei tehát nyugdíjába kétszeresen számítanak.

K. L. csendőr, Szamosszeg. Olvassa el fentebb N. J.-nek küldött üzenetünket.

Kolozsvár. 16 órai eltávozást havonként egyszer akár vasár- és ünnepnapra, akár hétköznapra kérhet.

L. S. csendőr, Ózd. Olvassa el lapunk f. évi 3. számában a hírek között erre vonatkozólag közzétett tájékoztatásunkat és a szerint járjon el.

IRÓGÉPEK

ujak, használtak, kedvező fizetési feltételekkel. Régi gépeket becserélünk.

BIRÓ ÉS ECKSTEIN, Budapest, V., Vörösmarty-tér 3. Tel.: 126-06 és 46-25.

A. A. Sopron. 1. Igényjogosultsági igazolvány illetékes annak, aki 12 évi szolgálati idejét betöltötte, ha ez idő alatt legalább 8 évet mint altiszt ténylegesen szolgált. Bélyegmentes folyamodványt terjesszen fel a belügyminiszter úrhoz (VI. c. osztály), persze csak akkor, ha a feltételeknek fentiek szerint megfelel, amit mi nem tudhatunk, mert nem írta meg, hogy a csapatnál altiszt volt-e és ha igen, mennyi ideig?
2. A vitéségi érem-pótdíjak ügye rendezés alatt áll.

Ráepetrei örs. A Csendőrségi Zsebkönyv kiadásának késését technikai akadályok okozták. Jövő hónap folyamán szétosztásra kerülnek.

Pannonhalma. 1., 2., 3. Hogy az érempótdíjak újabb folyósítása mikor veszi kezdetét, hány aranykoronában lesznek azok megállapítva és a beszüntetésig visszamenőlegesen történnek-e majd a kifizetések, ezt még most nem tudhatjuk. 4. Olvassa el Leventé-nek fentebb küldött üzenetünk 4. pontját.

T. I. ny. esendőrőrmester, Tiszapalkonya. Nyilvántartó gazdasági hivatalát kérdezzé meg, ilyen átértékelésekre nincs időnk. Különben a f. évi 5. sz. Csendőrségi Közlönyben talál erre vonatkozólag egy táblázatot, kérdéseinek egyik részét így maga is tisztázhatja. Magánlevelet nem írunk, a leveléhez mellékelten érkezett 4500 K értékű postabélyeget lapunk javára bevételéztük.

Bábocza. A múlt évi 9. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent 120377/eln. VI. c. belügyminiszteri körrendelet intézkedik úgy, hogy a 3. oszt. tiszthelyettesek nősülés tekintetében az altisztekkel egy csoportban kapnak sorszámot. Ami kérdése másik részét illeti, az elintézésre van mód. Adjon be kérvényt a belügyminiszter úrhoz (VI. c. osztály), kedvező elintéztést remélhet. Levelében küldött 2000 K postabélyeget lapunk javára bevételéztük.

R. I. esendőr, Tatabánya. Nősülési kérvényt csak a csendőrségnél töltött 6 szolgálati év után lehet beadni. Kivételes elbírálásban csak vitézek részesülnek. Magánlevélben nem válaszolunk.

P. szds. 1. Pihenőt rendes szolgálatban 22-3 óráig rendszerint nem szabad tartani. 2. A vitési rendtől nyert felvilágosítás szerint a kérvény beérkezett, többet azonban nem tudhatunk meg, mert részletesebb felvilágosítást nem adnak. 3. Megküldjük. 4. Csak körülményes és személyes utánajárással tudnók megállapítani, erre pedig a legnagyobb jóakarattal sem tudunk magunknak időt szakítani.

M. Á. V. I. Abban a pillanatban és helyzetben, amint az Ön levele azt leírja, még nem jogos a fegyverhasználat. Ha az enyhébb eszközök alkalmazása után sem hagyna fel támadó magatartásával, a járőrnek természetesen fegyvert kell használnia, mert szolgálatát másként teljesíteni nem tudja. 2. A cselekmény kísérlet, mert a bűncselekmény véghezvitelétől nem önként állott el, hanem az eső tette használhatatlanná a cselekmény elkövetéséhez előkészített eszközöket. A törvény csak azt mentesíti a felelősség alól, aki még idejében megbánja a tervezett bűncselekményt és e megbánás hatása alatt önként állott el annak véghezvitelétől.

K. M. főtörzsőrmester, Szilvásvárad. „Magyarország ezer éves sorsa“ feliratú térképsorozat egyes térképein látható csillag alakú fehér folt annak a 16 szepesi városnak a területét mutatja, amelyeket Zsigmond király 1412-ben a lengyel királynak 88.000 magyar forintért elzálogosított. A 16 szepesi várost Mária Terézia csatolta vissza az országhoz 1772-ben, amikor Lengyelország első felosztása alkalmával Galiciát és Lodomériát is megszerezte.

L. I. ny. esendőrtiszthelyettes, Gyula. Az 1924. évi 217818/VI. b. 1924. számú belügyminiszteri rendelettel ön a beszámítható javadalmazásának 100%-ával helyezettett nyugállományba. A beszámítható javadalmazás mint 1. oszt. tiszthelyettesnek a havi 75 aranykorona zsold és a közétkezési pénzbeli beszámítható havi 15 aranykorona, összesen havi 90 aranykorona. A tényleges szolgálatot teljesítők részére jelenleg megállapított csendőrségi pótdíj a nyugdíjba nem számít be. Kedvezményesebb nyugellátásban tehát semmi módon nem részesülhet. A tisztviselői kedvezményes ellátás 1924. évi június hó végével megszűnt.

M. F. esendőr, Nagyörzsöny. Példája igen fantasztikus és alig vehető komolynak. Itt a ló elpusztíttatása nem képez bűncselekményt. Az eset sem zsarolással, sem vagyonrongálással, sem ezekre való felbujtással nem minősíthető és legfeljebb polgári kártérítésre ad jogalapot. A fenyegetés azonban, nem lévén ölési kísérlet, a Kihágási Btk. 41. §-a szerint közcsend elleni kihágással minősül.

Z. I., esendőr P. T. Olvassa el f. évi 5. számunkban L. J. Meesekszabolcsnak és 6. számunkban F. F. főtörzsőrmesternek küldött üzenetünket.

Sz. J. főtörzsőrmester, Kerézteleki. Az államrendőrségnél eltöltött szolgálati ideje is beszámít nyugdíjába. Megszakítása nincs, mert a rendőrséghez, illetve vissza a csendőrséghez 30 napon belül lépett át, nyugdíja tehát 1908. február 5-től megszakítás nélkül számít.

Cs. J. esendőr, Kerézteleki. Kötelezőjébe beszámít 16 hónapi katonai szolgálata, kötelezője tehát 1927. július hó 31-én jár le.

Körösmenti V. V. Jogtalan elsajátításban bűnös a tárgy megtartója. Sikkasztás ez a cselekmény nem lehet, mert a sikkasztó jogügylet útján, és pedig rendszerint a tulajdonos általi jogát ruházás révén jut a tárgy birtalatába. A találó nem lévén tulajdonos, a tulajdonjogot ideiglenesen sem ruházhatja át másra. Az átadással megbízott tehát csak látszólag követett el sikkasztást.

L. 3000. Ha ideiglenes vezényeltetési helyén az illető örs közigazdálkodásánál étkezik, az étkezési pénzt 20%-kal felemelten tartozik fizetni.

I. M. főtörzsőrmester, Luka. Írja meg a teljes nevét, akkor kérelmét közöljük.

Beled 9. 1. Ölés tárgya csak élő ember lehet, itt pedig hulla volt a sértés tárgya. Az eset befejezett halottsérsítés. 2. Példája igen fantasztikus. Kiss Pétert meg kell vizsgáltatni, hogy épelméjű-e és ha mégis az volna, közcsend elleni kihágásért kell feljelenteni.

Győr, K. Gy. Pótesendőri szolgálati ideje nyugdíjába és kötelezőjébe beszámít. Egyéb szempontokból ezt az időt nem lehet beszámítani. Ahhoz, hogy őrmesteri előléptetésre tekintetbe jöhessen, 6 évi csendőrségi szolgálati időre van szüksége.

Sz. J. esendőr, Veszprémmegye. Olvassa el lapunk múlt évi 3. számában 1899-nek küldött üzenetünket.

M. g. tiszthelyettes, Baja. Elfogottakat kísérő vagy hasonló körülmények között büntetéseket társaságában levő csendőrökről készült felvételek közlését nem tartjuk izlésesnek.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapest, V., Honvéd-u. 10.
(Telefon: 5-67, 5-68.)

Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.

BÉLYEGZŐKET

legolcsóbban

BIENENSTOCK LIPÓT ÉS FIA cégne

cégtulajdonos: BÁRDI HENRIK

BUDAPEST

csak IV., Deák Ferenc-u. 23.

TELEFON: 16-40.

Alapítva 1869.

Alapítva 1869.